

01031699

ISLONIA
SKOLNIV
142

VILVAKOK LÁGA

1991. JANUÁR



Tartalomjegyzék

Arany János:	Alkalmi vers	3
Bartha Zsuzsanna:	Elnökségi tudósítás	4
Péger Ádám	Gyógymassző rök konferenciája Olaszországban	8
Erhartné dr.Molnár Katalin:	Tájékoztató az EBU III. közgyűléséről	9
Valamennyi megyei szervezet részére		12
Dani Ferenc:	Így lettem én	16
Beszélgetés	Morgányi Jozefinnel	17
Bartha Zsuzsanna:	Levelezői rovat	22
Pillantás az érpályába		22
Megyei hírcsokor		23
Kitekintő		24
Franz Eigelsreiter :	Hová mész, ó, emberiség?	26
Bóta Gábor:	Vaklárma?	29
Új utcanevek		32
Zene i rovat		37
Hirdetések		39

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóirata

Felelős kiadó : Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár

Felelős szerkesztő : Bartha Zsuzsanna

Kiadóhivatal 1146 Budapest, Hermina út 47.

Telefon 1-210-440/ 14 mellék

ISSN szám: 0209-6765

**Minden kedves olvasónknak sikerekben
gazdag békés, boldog új esztendőt kívánunk**

a szerkesztő ség

3

Arany János: Alkalmi vers

(Újévi köszöntő)

Az új évet (ócska tárgy!)

Kell megénekelnem

Hálálkodva, ahogy illik

Poharat emelnem.

Mi van mit kívánni még

Ily áldott időben?

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

Olcsó legyen a kenyér,

A gabona áros:

Jól fizesse ki a tinót

S nyerjen a mézszáros.

Mérje pedig szöszön-boron,

Font kijárja bőven

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

Senkinek a nyakára

Ne vigyenek kontót;

Valaki csak rátészen

Nyerje meg a lottót;

Annyi pénzünk legyen, hogy!

Még pedig pengőben.

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

Szegény ember malacának

Egy híja se essék;

Messze járjon dög, halál

Burgonya-betegség:

Orvos bakó a díját

Kapja heverőben.

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

Tücski-hajcski baromnak

Sokasuljon lába;

Boci járjon mezőre,

Gyermek iskolába.

Gyarapodjék a magyar

Számra, mint erőben

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

Kívül-belül maradjon

Békében az ország

A vásárra menőket

Sehok ki ne fosszák

Béke legyen a háznál

És a szüvedőben.

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

A bíró is, mint eddig

Tisztét jól betöltse;

Víz kedviért a babát

Soha ki ne öntse:

Emberiség, igazság

Egyik serpenyőben.

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

Zenebona, babona,

Huzavona vesszen!

Visszavonás, levonás

Minket ne eposszen.

Legyen egység, türelem

Hit a jövőendőben.

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

Nagy uraink (ha élnek)

Nőjenek nagyobbra

Áldozzanak, legyen is mit

Mégse üssék dobra.

Nemzetiségünk mellett

Buzogjanak hően.

Adjon Isten, ami nincs.

Ez új esztendőben.

Író pedig írónak

Szemét ki ne ássa,

Ne is legyen az idén

Napfogyatkozása.

Jó erkölcs, eszme, hírnév,

S előfizetőben.

Adjon Isten, ami nincs,

Ez új esztendőben.

Mire üssék még pohárt?

Asszonyi hűségre?

Barátság, polgár-erény,

Vagy mi más egyébre?

Hiszen ezek közöttünk

Vannak kelendőben.

Tudj' Isten, mi minden nincs,

Ez új esztendőben.

4

Bartha Zsuzsanna

Elnökségi tudósítás

A MVGYOSZ Országos Elnöksége 1990. december 20-án tartotta az év utolsó tanácskozását. Az elnökségi tagok közül csak dr. Jáksó László volt igazoltan távol.

Első napirendi pontként Pálffy Lászlóné, a kulturális osztály vezetője tartott beszámolót könyvtáraink helyzetéről. Az elmondottak részletesen elolvashatók a tudósítás mellékletében.

A beszámolót követően az elnökség tagjai kérdéseket intéztek Pálffy néhoz. A kérdésekre adott válaszokból még az alábbi tudnivalók derültek ki:

-- egy könyvnek a Braille-be történő átírása körülbelül 1000-2000 forintba kerül. Emellett egy könyv bekötése átlag 150 forint.

-- a vidéki könyvtárakkal való együttműködés teljes egészében a személyes kapcsolatokon múlik. A MVGYOSZ kizárólag az Országos Széchényi Könyvtárral áll közvetlen munkakapcsolatban.

-- a számítógépes feldolgozásra való áttéréssel egyidőben készül majd el egy új könyvtári katalógus.

-- a Kulturális Bizottság tesz ajánlatot a felolvasandó könyvekre.

-- az elnök javasolta, hogy a Braille-írás, olvasás népszerűsítése érde-

kében úgynevezett műveltségi vetélkedőket szervezzenek a jövőben.

Többen sajnálkozásukat fejezték ki, hogy ily jelentős mértékben lecsökkent a Braille-könyvtár olvasóinak száma, de akadt olyan vélemény is, miszerint az viszont örvendetes, hogy arányukat tekintve a fiatal olvasók száma nő.

Második napirendi pontként Kuminka Györgyné, a MVGYOSZ elnöke terjesztette elő az 1991. évi elnökségi ülések munkatervét. A közös megbeszélés eredményeként minden hó elnökségi-tanácskozására beiktatnak egy-egy megvitatandó kérdést, beszámolót, aktuális tudnivalót.

Az elnökség egyértelműen állást foglalt abban, hogy egy-egy elnökségi ülésen két megyei beszámolót hallgatnak meg, s ugyanakkor azokon az üléseken, ahol megyei beszámolók megvitatására kerül sor, más, nagyobb témákkal nem foglalkozik a testület.

A harmadik napirendi pontban Kuminka Györgyné és Erhartné dr. Molnár Katalin szövetségünknek a különböző egyesületekkel való kapcsolattartásáról számolt be.

Megtudtuk, hogy folyamatban van a Rehabilitációs Törvény előkészítése, s ebben a MVGYOSZ is igyekszik részt venni.

A létrehozandó speciális szakiskola felállítása érdekében levelet intéztünk a művelődésügyi miniszterhez.

1990. novemberében az MDF keretében egy Gyógypedagógiai Szakbizottság ülésezett. Az egyértelműen elhangzott, hogy a fogyatékosokról való gondoskodás állami feladat. Biztosítani kell a fogyatékosok integrációját is. A Rehabilitációs Törvénynek a fogyatékosok ellátását kell javítania.

1990. december 8.-án került sor a MAGYE (Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete) konferenciájára. Szövetségünk is csatlakozott e szervezet-hez tagként.

A tömegsport támogatására 1991-ben a Vakok Általános Iskolája Nemzetközi Ifjúsági Atlétikai versenyt rendez.

A napirendeket követően bejelentések és határozatok következtek.

- Vakvezető Kutyával Közlekedők Szakosztálya (VKKSZ) 1990. december 8.-án ülésezett. Megbeszélésük egyik fő témája a kutyák etetésének problémája volt.

- Szövetségünk Észtországba egy meghívásnak tesz eleget.

- Román vakügyi küldöttség látogatott el hozzánk a kétoldalú kapcsolatok rendezése érdekében. A viszontlátogatásnak később teszünk eleget.

- Parlamenti képviselőnk, Dr. Szigeti György tájékoztatta az elnökséget munkájáról. Elmondta, hogy ő valamint a FIDESZ képviselője javaslatot tettek a súlyosan fogyatékosok adóalapja csökkentésére. A két tervet összességileg különbözik. Számunkra dr. Szigeti javaslata lett volna kedvezőbb, de azóta már Önök is tudják,

hogy a FIDESZ javaslatát fogadta el az országgyűlés. Eszerint a súlyosan fogyatékosok évi 24 ezer forintot

vonhatnak le az adóalapjukból, szemben az eddigi 12 ezerrel.

Dr. Kiss László kérte az elnökséget, hogy mentse fel az elnökségi ülések jegyzőkönyvének készítése alól. A feladatot tavaly önként vállalta, s az azóta megsokasodó más jellegű tennivalói, valamint a családi életében bekövetkezett változások miatt a jövőben nem tudja ezt a tiszteket betölteni. A jegyzőkönyv készítése a jövőben Lak István feladata lesz, azzal a megkötéssel, hogy amikor helyettesítése szükséges (szabadság, avagy betegség miatt), akkor dr. Kiss László átvállalja ideiglenesen ezt a munkát.

- Lemondott az Ózdi Vakok Klubja vezetősége.

- Az elnökség úgy határozott, hogy a felsőfokú oktatási intézményekben tanuló látássérült fiatalok részére a megfelelő célú adományszámláról 30 ezer forint támogatást nyújt a szövetség tanulmányi segítyezésre a meglévő 20 ezer forint mellé.

- Dr. Szőke László, az Üdültetési Bizottság vezetője tájékoztatta az elnökséget arról, hogy a bizottság ez évi egyik feladatának tekinti az üdülő házi rendjének módosítását.

E mellett bejelentette, hogy a bizottság új tagjának Borbély Lajost választották meg a lemondott Szabó József helyére.

Az ülés ünnepi jókívánságokkal zárult.

6

Melléklet

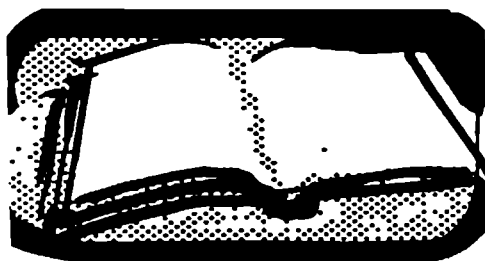
Beszámoló a MVGYOSZ
könyvtárainak munkájáról

(írta: Pálffy Lászlóné, a kulturális osztály vezetője)

Kivonatos ismertető

A beszámolót a Braille-könyvtárral szeretném kezdeni. Tóth Mária nyugdíjba vonulása után a könyvtárban rövidebb-hosszabb idő után cserélődtek a könyvtárosok. Jelenleg GYES-en van a könyvtáros Farkas Ferencné, akit Szauerné Fetter Teréz helyettesít hat órában 1990. július 1-től. A beszámolót erről a hét hónapról szeretném adni, mivel ez az időszak követhető.

A könyvtárnak 80 budapesti és 27 vidéki olvasója van. A kölcsönzések száma: 190 budapesti, vidékre pedig 186 csomag került kipostázásra. A könyvtári állomány 31 művel gyarapodott az idén, amely összesen 470 kötet. Ezt a mennyiséget két esztendő alatt másolták le. 1990-ben a Braille-könyvek másolására 90 ezer forint volt előirányozva. Ezzel szemben 244 ezer forintot költöttünk a 195 kötet lemásolására. Ebben az évben a másolási díjak jelentős mértékben emelkedtek. A Braille-könyvtár nyit-



vatartási ideje a megszokott három alkalom és nem is látszik szükségesnek ezt módosítani. A könyvtár olvasottságának növelésével foglalkozunk, azonban itt elsősorban a stabil kölcsönzés megteremtését kell megoldani. A kölcsönzések növelése érdekében második szempontként különleges könyvek, sok gyermek- és mesekönyv, valamint a kötelező irodalmak másolását és könyvtárba helyezését tartom szükségesnek. Továbbá szükségesnek tartanám évente többször is olvasás verseny kiírását, amit az 1991. évi munkatervbe bele is veszünk.

Nem érzem reménytelennek a Braille-könyvtár helyzetét, de ugyanakkor úgy ítélem meg, hogy ilyen rövid idő alatt a kapott "örökséggel" nem tudtunk mit kezdeni. Szinte teljesen újratoroztuk az olvasókat.

A Hangoskönyvtár:

Olvasóinak létszáma Budapesten 1160 fő, vidéken 475 fő.

Összesen 1635 fő.

A könyvállomány adatai :

- szépirodalom : 1483 mű
- szakirodalom : 44 mű
- rádiójáték : 110 mű
- eszperantó : 14 mű

Összesen : 1651 mű

Az 1990. évi olvasói forgalom:

- helyben kölcsönző : 2955 fő
- helyben kölcsönzött mű: 10967 mű
- vidékre küldött csomagok száma: (szeptember 1-november 30.)

401 csomag 353 olvasónak.

1990-ben a könyvtárnak átadott művek száma 118. A művek példányszáma változó, 4-12 példányig terjed a várható kölcsönzési igény szerint.

A kölcsönzési idő heti három alkalommal összesen 11 óra. Jelenleg nem tervezzük a könyvtári órák emelését, pedig szükségesnek látszik. Úgy gondolom, hogy nem jó egyszerre több dolgot is változtatni. Jelenleg sem a személyi, sem a tárgyi feltételei nem biztosítottak a kölcsönzési idő növelésének. Most folyik a könyvtárban a számítógépes nyilvántartásra való átérés, ami a könyvtári adatok felülvizsgálását, a kölcsönzők adatainak egyeztetését, továbbá az adatok számítógépbe történő beírását, betöltését jelenti. A felsorolt tennivalókat a két könyvtáros végzi.

Reményeink szerint a második negyedévtől a számítógép segítségével bonyolódik majd a kölcsönzés. Az új módszer bevezetésétől a következőket várjuk:

1. kevesebb adminisztráció,
2. igazságosabb könyvelés, az előjegyzések bevezetése,
3. a kölcsönzési időt túllépők követhetősége,
4. a könyv forgási sebességének növelése.

A könyvtár működését a közeljöv-

vőben erősebben veszélyezteti a helyhiány. Az 1991. év végére kitehetjük a "megtelt" táblát, még a nagyarányú selejtezés ellenére is. Tehát a stúdió építése után rögtön a Hangoskönyvtárba kell egy polcrendszert beépíteni. A mostani alapterületre csak elektromosan működtethető, egymásra tolható polcrendszeren lehet több könyvet tárolni. 1992-ben már csak így képzelhető el a könyvtári állomány növelése és a kulturált kölcsönzés.

A számítógépes kölcsönzés stabil működése után szükség lesz a személyi feltételek felülvizsgálására. Jelenleg Kovács Gusztávné és Erdős Imréné dolgoznak a könyvtárban úgy, hogy Erdősné Márta a stúdióban is segít, amennyiben szükséges. Ez a jövőben sokáig nem tartható, mert ha tovább növekszik a kölcsönzések száma - és így legyen! -, nem fognak tudni eleget tenni az olvasók elvárásainak. Úgy érzem, s ezt a kölcsönzések száma is bizonyítja, hogy a beszámolási időszak alatt a Hangoskönyvtárban javult a munka minősége és tempója. A könyvtár január 2-től december 30-ig tart nyitva. Növekedett a kölcsönzések száma, de ugyanakkor az olvasói létszám is folyamatosan növekszik, s vele együtt az igények is. A jövőre tekintve az a cél, hogy biztosítsuk a könyvtári munka személyi és tárgyi feltételeit.

Péger Ádám:

Gyógymasszőrök konferenciája Olaszországban

1990. október 4-8 között az olaszországi Tyrinniában tartották az európai gyógymasszőrök III. konferenciáját, amelyen 13 ország küldöttei vettek részt. E nagyszabású rendezvény az Európai Gazdasági Közösség támogatásával jött létre. Az Olasz Vakok Szövetsége meghívására hazánkat kétfagú delegáció képviselte.

A konferencia zsúfolt programjai közül csak a legfontosabb előadásokat említjük meg. Október 5-én Tomaso Daniele az Olasz Vakok Szövetsége titkára üdvözölte a megjelenteket. Nagyon érdekes és tanulságos volt számunkra az előadások között Karl Metz ismertetője, aki a Mainzi Rehabilitációs és Oktatási Központból (akkor még NSZK) érkezett, és a fizikoterápia történetéről tartott rövid tájékoztatót.

6-án, Arigo Marzola az Olasz Vakok Szövetségének elnöke vezette le az előadásokat és az azokat követő vitákat. Az eseménynek az olasz rádió is nagy jelentőséget tulajdonított, hiszen egyórás műsor keretében számolt be a látássérült gyógymasszőrök konferenciájáról. E napon az első előadó a francia Kuban úr volt, aki videó felvételen mutatta be saját spe-

ciális módszerét. Ezt már korábban Lengyelországban is bemutatta. Ezen a napon délután mi is szót kaptunk. A magyarországi gyógymasszőrképzés 30 éves történetéről, a képzés helyzetéről, a gyógymasszőrök szakcsoportja és klubja megalakulásáról, működéséről számoltunk be. Elmondtuk többek között azt is, hogy 1977 óta pontírásban szakfolyóiratot adunk ki, amelynek melléklete 1984-től kazettán is megjelenik. 1978-tól kezdve minden évben megrendezzük a nyári szakmai továbbképzést. Ennek témái közt minden esetben helyt kapnak a legfrissebb módszerek, vagy az időközben divattossá vált gyógy mód, az akupresszura.

7-én, professor Carlo Perfetti: Újkeletű nézetek a tanulásról és a rehabilitációról címmel tartott előadást. Az előadó hazájában rendkívül népszerű, hiszen erre az alkalomra Olaszország távoli vidékeiről is igen sokan érkeztek. Az érdeklődők zsúfolásig megtöltötték a termet. Az előadást már csak a konferencia zárórésze követte, amelyben hazánkat is felvették a vak gyógymasszőrök európai szervezetébe. Ennek azért is nagy jelentőséget tulajdoníthatunk, mert tervezik egy olyan nemzetközi bizonyítvány kidolgozását, amelynek megszerzése után a gyógymasszőrök a tagországok mindegyikében munkát vállalhatnak, természetesen nyelvtudás ismeretében.

Ezúton is köszönetet mondunk az olasz szervezetnek a meghívásért, és a körültekintő szervezésért. Továbbá a MALÉV vezetőségének, hogy részünk-re a repülőutat díjtalanul biztosította.

Erhartné dr. Molnár Katalin:

9

Tájékoztató az EBU III. közgyűléséről

Lisszabon, 1990. október 11-13.

A közgyűlésen 25 tagország és 2 megfigyelő státuszban lévő ország vett részt. A tanácskozáson az alábbi bizottságok beszámolóit hallgattuk meg.

1. Rehabilitációs Bizottság

A bizottság munkáját két albizottság segíti: a mozgással és vakvezető kutyákkal foglalkozó, valamint a gyengénlátókkal foglalkozó albizottság

A bizottság alapvető feladata olyan intézkedések kezdeményezése és támogatása, amelyek a vakok és gyengénlátók társadalmi beilleszkedését elősegítik. Az elmúlt ciklusban két fontos kezdeményezése volt a bizottságnak.

a) Egy olyan kérdőív szerkesztése és eredményeinek elemzése, amely fiatal, felnőtt- és időskorú látássérültek rehabilitációját vizsgálja a különböző országokban.

A kérdőívekből kiderült, hogy valamilyen fokú rehabilitáció az EBU minden tagországában létezik (Braille írás-olvasás, szakmai átképzés, munkabahelyezés, mozgástréning tanfolyam), a legtöbb országban ez a tevékenység ingyenes és az eredményesség érdekében a családtagokat is bevonják a rehabilitációba.

Az elemző csoport javaslatait kiegészítve a magyar delegáció javasolta, hogy a megfelelő információk a különböző bizottságok által feldolgozott kérdőívekről, anyagokról legyenek elérhetők valamennyi tagország számára, továbbá a tagországok munkájának megismerésére nem a kérdőíves módszer, hanem egy rövid

tanulmány készítése lenne célszerűbb.

Az elemző csoport javasolta egy, a vakok nemzetközi kíséretét ellátó szolgálat létrehozását, véleményük szerint vagy a vakok, vagy a mozgássérültek szervezetén belül. A magyar delegáció a kíséretszolgálat létrehozását egyértelműen a vakok szervezetén belül tartja elképzelhetőnek.

b) A látássérültek rehabilitációjával foglalkozó nemzetközi konferencia megrendezése 1990. tavaszán Prágában. Ennek kiemelkedő témái voltak: a látássérültek helyzete Európában, a látássérültek részvállalása saját rehabilitációjukban, hivatásos szakemberek és társadalmi aktivisták szerepe a rehabilitációs munkában, a segédeszközök és az anyagi források jelentősége. A bizottság fontosnak tartja egy olyan hivatalos lista összeállítását, amely tartalmazza a vakok és a gyengénlátók rehabilitációjával kapcsolatos legfontosabb kifejezéseket. Szükséges a vakok által betölthető foglalkozások és munkakörök listájának elkészítése is. A tagországok szorgalmazzák saját országukon belül új munkaterületek felkutatását. Javaslatként hangzott el, hogy a gyengénlátókkal, valamint a mozgással és vakvezető kutyákkal foglalkozó albizottságok váljanak önálló bizottságokká.

2. Foglalkoztatási és Szociális Bizottság

A bizottság két munkacsoportban dolgozik: az egyik a munkabahelyezéssel, a másik a szociális juttatásokkal foglalkozik.

A bizottság javaslatát, hogy fedezze a Közös Piac egy olyan kutatás költségeit, amely az európai látássé-

10

rültek munkalehetőségeit méri fel az ezredfordulóig, a tanácskozás elfogadta. A bizottság fontosnak tartaná, hogy az európai látássérültekre vonatkozóan a szociális juttatások és jogok tekintetében is készüljön felmérés. Egységes irányelvek kidolgozása volna szükséges a munkahelyezéssel és a szociális juttatásokkal kapcsolatban.

3. Technikai Segédeszközök és Szolgáltatások Bizottsága

A bizottság az elmúlt időszakban konferencia megszervezését nem tudta megoldani. Megtartott üléséről az alábbi fontos javaslatokat terjesztette a közgyűlés elé.

- Fontos, hogy a segédeszközök tervezői, gyártói rendszeresen találkozzanak a látássérültekkel.

- A segédeszközök tervezésében a látássérültek tanácsadóként működjenek közre.

- A konferenciák ideje alatt általában kerüljön sor segédeszköz-kiállításra.

- A közeljövőben megszervezésre kerülő konferencia fő témája "Segédeszközök a mindennapi életben" lehetne.

- Az intenzívebb piackutatás eredményeként az EBU keretén belül szükséges egy nemzetközi segédeszköz-katalógus összeállítása.

- Megoldást kell találni a segédeszközök exportjának, importjának megkönnyítésére.

A magyar delegáció javasolta, hogy minden szövetség rendelkezzen az országában gyártott segédeszközökkel kapcsolatos információkkal és ne a gyártókkal kelljen segédeszközügyben a kapcsolatot tartani.

4. Közös Piacal Kapcsolatot tartó Bizottság

A bizottsági ülések költségeinek 80%-át a Közös Piac fedezte. A bizottság már 1988-ban kampányt indított azért, hogy a vakokra vonatkozó szolgáltatások és eszközök Európa szerte adómentesek legyenek.

A bizottság tagországai célul tűzték ki - a telefonkezelői munkakör védelmében -, hogy országaikban egyetlen olyan kezelőasztalt se helyezhessenek üzembe, amelyet vak és látó egyaránt ne tudna kezelni.

A tagországok levélben fordultak a Közös Piachoz, hogy a kelet-európai országok számára növelt összegű segítyt biztosítsanak. A magyar delegáció kérése és javaslata volt, hogy a Közös Piac által kelet-európai országokra fordított segélyösszegekből kerüljön konkrétan meghatározásra, hány százalékot kell a fogyatékosokra fordítani.

A Közös Piac által 1990-ben a bizottság részére juttatott anyagi támogatást az alábbi fontosabb eseményekre használták fel:

- a portugáliai EBU-közgyűlés megtartása,

- a Braille Nemzetközi Konferencia megrendezése Spanyolországban,

- gyógymasszáz-konferencia Olaszországban.

Felmerült a bizottsági tagok részéről, hogy szükséges egy a vak emberek jogait tartalmazó nyilatkozat megszerkesztése. A magyar delegáció hozzászólásában úgy vélekedett, hogy az Emberi Jogok Nyilatkozatát kell megfelelően értelmezni, mert nincsenek külön "vak emberi jogok", hanem csak emberi jogok.

5. Fejlődő Országokban élő Látássérültekkel Foglalkozó Bizottság

A bizottság feladata nem elsősorban a segélyezés, hanem annak megszervezése az európai országokban, illetve együttműködés a harmadik világ országaival. "A segély és együttműködés a harmadik világ látássérültjeivel" című konferencia megtar-

tása a Norvég Vakok Szervezetének megrendezésében került sor. Az értekezlet egyik fő feladata volt: Hogyan tehetjük Európát érdekeltté a harmadik világnak való segítségnyújtásban? A segítségnyújtásnak kölcsönös megértésen kell alapulnia, nem biztos azonban, hogy az adott országokban a vakügyi szervezetek létrehozása a legelső feladat. A konferencia elfogadott egy nyilatkozatot, amely minden kormány figyelmét felhívja ama sajnálatos tényre, hogy a világ népességének 10%-a fogyatékos, következésképpen az állami támogatások 10%-át a fogyatékosok helyzetének javítására kellene fordítani. A fejlett országok összesen 46 fejlődő országnak (31 afrikai, 6 latin-amerikai, 6 ázsiai, 2 közel-keleti, 1 európai) nyújtanak különféle segítséget.

6. Halmozottan Fogyatékos Vakok Ügyeivel Foglalkozó Bizottság

A bizottság elsősorban terveit fogalmazta meg az alábbiak szerint.

- A tagországokban élő halmozottan fogyatékosok helyzetének felmérése.

- A halmozottan fogyatékosok megfelelő támogatásának megszervezése.

- Egy szakértői konferencia előkészítése és megvalósítása

7. Ifjúsági Bizottság

A bizottság az elmúlt években komoly munkát végezni a vezetők állandó változása miatt nem tudott. A tagországokból az ifjúsággal foglalkozók neveit sikerült összegyűjteni. A jövőben aktívabb munkát szeretnének végezni.

8. Kulturális Bizottság

A bizottság minden évben szervezett egy tanácskozást.

- 1988-ban Stockholmban rendezték meg a "Várostervek dombornyomásban" szemináriumot. Itt merült fel, hogy szükséges lenne egy tanácskozást szervezni a pedagógusok részvételével, amelyen megvitátnák, ho-

gyan lehet legjobban a vak gyerekeket a dombortérképek használatára oktatni.

- 1989-ben Berlinben tartottak ülést, amelynek fő témája "Az EBU kulturális életének távlatai" volt.

- A bizottság harmadik ülését Glasgowban a művészeti szeminárium idején tartotta. Itt értékelték a szeminárium munkáját és megvitaták a jövő célkitűzéseit. Véleményük szerint az alábbiakra kell fokozott figyelmet fordítani.

- Intenzívebb együttműködés az irodalmi kínálat terén (kiadók, árusítók, könyvtárak között).

- A vak gyerekek kulturális életének bővítése (szülői ház, iskola, egyesületek).

- A vakok számára megkönnyíteni a hozzájutást a kulturális termékekhez és intézményekhez (állami támogatás).

9. Siketvakok Ügyeivel Foglalkozó Bizottság

A bizottság kérdőívet küldött szét a tagországoknak arról, hogyan segítik országukban a siketvakokat. Az elemzés során kiderült, hogy Európa számos országában nincs ilyen jellegű szolgáltatás (pénzhiány, siketvakok kis száma miatt).

A bizottság úgy vélte, hasznos lenne egy minden országra érvényes siketvak definíciót megfogalmazni. Komoly gondot jelent a siketvakok kommunikációs problémája. A jövőben a kutatást az egyszerűbb, könnyebben használható segédeszközök felé kell irányítani. Célszerű volna egy egységes nemzetközi nyelvi jelrendszer megalkotása. A bizottság javasolta, hogy Európa kormányai hozzanak létre egy rehabilitációs, nevelési és támogatási alapot azok részére, akik segítik a siketvakok életét a közösségekben. Mindent meg kell ten-

ni, hogy a siketvak emberek eredményesen beilleszkedjenek az épek társadalmába.

Úgy ítéljük meg, hogy a konferencián a magyar delegáció aktívan és eredményesen vett részt. Javaslataival hozzájárult az EBU-közgyűlés munkájához.

Közlemény

Lapunk otóberi II. számában, valamint a novemberi sík számban közöltük a "Telefonnal a rászorultakért" alapítvány alapító okiratát. Jelen számunkban ismertetjük tagtársainkkal az alapítvány Szervezeti és Működési Szabályzatát, a Pályázati adatlapot és a hozzá tartozó Értesítési szelvényt. Közöljük továbbá a MVGYSZ főtitkára által a megyei szervezetek ré-

szére megküldött, tárggyal kapcsolatos körlevelet, mely az igényléssel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat tartalmazza.

Tagtársaink tudomására hozzuk továbbá, hogy az alapítvány soronkívüliséget, vagy előbbresorolást nem biztosít. Ezért a pályázók csak a Távközlési Vállalat értesítése után kérhetik az adatlapot megyei szervezetüktől.

Valamennyi megyei szervezet részére !

Kedves Titkár úr(nő)!

Mellékelten megküldjük a "Telefonnal a Rászorultakért alapítvány" működési szabályzatát és a pályázati kérdőívet. Ezeket a "Vakok Világában" is közöljük. Kérjük az igénylőket felvilágosítani, hogy csak az adatlapon lehet pályázni, de csak akkor, ha a Távközlési Vállalat már értesítést küldött arról, hogy a szerelést mikor akarja elvégezni. Hívják fel a pályázók figyelmét arra is, hogy orvosi igazolást, a jövedelemről szóló igazolásokat csatolni szükséges. A környezettanulmányban -amelyeket a megyei szervezeteinknek kell elvégeznük- ki kell térni a pályázó szociális

helyzetére a családtagok számára. Azoknak a pályázóknak, akiknek már van telefonjuk, az állomás hívószámát is fel kell tüntetni és amennyiben a beszélgetések költségeihez kérnek támogatást, úgy igazolniuk kell éves beszélgetésük költségeit is. A pályázók figyelmét fel kell hívni arra is, hogy az adatlapról leválasztható részt vigyék el a Távközlési Vállalathoz.

A pályázatokat a titkároknak láttamozniuk kell és úgy elküldeni a központunk részére, hogy az minden negyedév második hónapjának elsejéig érkezzen meg.

Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár

A "Telefonnal a rászorultakért alapítvány" értesítési szelvénye

Értesítési szelvény

(Elküldendő -az 1-3 pontban kért kedvezmény esetén- az illetékes távközlési üzem részére, ahonnan a telefon szerelésre vonatkozó értesítést kapta.)

Alulírott..... bejelentem, hogy a szerelendő számú távbeszélő állomáshoz a Ft összegű díj vonatkozásában az Alapítványtól anyagi támogatást kérem. Kérem, hogy az Alapítvány kuratóriumának döntéséig az összeg befizetésétől eltekinteni sziveskedjenek.

Egyidejűleg visszaküldöm a "Megállapodás távbeszélő-állomás létesítéséről (felszereléséről)" és a "Nyilatkozat" c. nyomtatványokat.

.....
előfizető címe

előfizető aláírása.....személyi száma

Pályázati adatlap

Személyi adatok:

Név:..... Anyja neve:.....Születési hely, idő:

Lakcím:.....Családi állapot:.....

Szociális helyzet:

- egyedül él vagy családban? Közös háztartásban élők száma:.....

- havi jövedelem: munkahelyen,

szociális támogatás,

egyéb jövedelem

- egy főre eső havi jövedelem

- egészségi állapot:.....

Az adható támogatások közül az igényelt forma megjelölése:

1. Beruházási hozzájáruláshoz támogatás.

2. Szerelési költséghez támogatás.

3. Telefonkötvény vásárlásához anyagi támogatás

(Ez esetben a kötvénykamat és törlesztő részleteinek a támogatás mértékével arányos része az Alapítványt illeti)

4. Havi beszélgetési díjhoz nyújtott támogatás (fix összeg odaítélése 1 évre).

Amennyiben ezt a támogatást kéri, közölje a tárgyévi havi átlagos beszélgetés díját.Ft/hó

Környezettanulmány alapján a vélemény, javaslat (a környezettanulmányt végző szövetségi munkatárs tölti ki és írja alá):

14

A pályázatot a jelen adatlap kitöltésével egyidejűleg akkor kell a saját szövetséghez beküldeni, amikor a

pályázó az értesítést megkapta a Távközlési Vállalattól a kötvény meghírdetéséről, vagy a telefon szereléséről, vagy már van telefonja és kedvezményt kér a havi telefonszámlából.

"Telefonnal a rászorultakért" Alapítvány Szervezeti és Működési Szabályzata

Általános rendelkezések

1. Az alapítvány célja: anyagi támogatást nyújtani a magyarországi mozgáskorlátozottak, valamint a vakok és gyengénlátók részére a telefon igénybeviteléhez.

2. Az Alapítvány székhelye: Budapest, XII. Krisztina krt.6-8. Postacíme : Budapest 1541

3. Alapítók:

Magyar Távközlési Vállalat

Postabank és Takarékpénztár Rt.

4. Az Alapítvány forrásai: az alapítók befizetései, az Alapítványhoz csatlakozók tevékenység felajánlásai, hozzájárulásai, valamint kamatok, egyéb források.

5. Az Alapítvány képviselő és kezelő szerve az 5 tagú Kuratórium.

A Kuratórium működési rendje

6.a) A Kuratórium feladata az Alapítvány céljára rendelt vagyon leghatékonyabb működtetése.

b) E feladat keretében a Kuratórium tevékenységét a jogszabályoknak és a törvényes gazdasági lehetőségeknek megfelelően fejti ki.

7. A Kuratórium elnöke és tagjai

megbízásukat társadalmi munka keretében látják el.

8. A Kuratórium adminisztrációs munkáját a titkári feladatokkal megbízott kuratóriumi tag és a 3 tagú Intéző Bizottság látja el társadalmi munkában.

9.a) A Kuratórium évi rendes ülését minden év március, június, szeptember és december első hét szerdáján 14 órai kezdettel tartja. Ettől az időponttól -szükség esetén- az érdekeltek közös megegyezésével lehet eltérni.

b) A Kuratórium akkor tarthat rendkívüli ülést, ha az elnök, vagy a tagok közül legalább hárman az ok és cél bejelentésével ezt indítványozzák. Ebben az esetben az ülést 8 napon belül meg kell tartani.

10.a) Az évi rendes és a rendkívüli ülésekre a tagokat és a meghívott vendégeket legalább 8 nappal előbb a titkár értesíti és ezt a tényt az eseménynaplóba bejegyzi.

b) Ha a kuratóriumi tag bármelyik ülésen indokolt ok miatt nem tud megjelenni, ezt be kell jelenteni a titkárnak.

11.a) A Kuratórium üléseit az elnök vezeti.

b) Az ülésekről az emlékeztetőt a kijelölt kuratóriumi tag készíti el és

15 napon belül megküldi azt a tagoknak.

c) A Kuratórium döntéseit egyszerű szavazattöbbséggel hozza meg, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

d) A kuratóriumi ülés akkor határozatképes, ha azon legalább 3 kuratóriumi tag jelen van.

12. A Kuratórium döntéseiről, az Alapítványból támogatásban részesülteket, az elnök aláírásával a döntés meghozatalát követő 8 napon belül értesíteni kell. Ezzel egyidejűleg intézkedik a titkár az odaítélt támogatás összegének átutalásáról.

13. A Kuratórium tagjai alakuló ülésükön határoznak arról, hogy közülük melyik 3 személy lesz jogosult utalványozni.

14. Az Alapítvány Kuratóriuma tevékenységéről évente legalább egy alkalommal írásbeli beszámolót készít az alapítóknak és az alapítók kívánsága szerint tájékoztatja a tömegkommunikációt is.

Az alapítványi támogatás módja

15.a) A támogatás kérése pályázat útján történik. Ennek feltételeit a két szövetség ismerteti a tagságával.

b) Az igénylők kérelmüket pályázati adatlapon küldik meg saját szövetségüknek, aki azt ellenőrzi és a környezettanulmányt elvégzi, majd az adatlapokat a két központi szövetségnek megküldi.

c) Az egyes szövetségeknek a pályázatot úgy kell meghirdetniük, hogy azok a központi szövetségek véleményével együtt a 9/a pontban meghatározott időpont előtt 3 héttel a Kuratórium titkárához eljussanak előkészítés céljából.

Az Alapítvány gazdálkodásának rendje

16.a) Az Alapítvány az alapító okiratban meghatározott cél megvalósítása érdekében önállóan gazdálkodik.

b) Az Alapítvány gazdálkodásának rendjét a 96/1988./XII.22/MT sz. rendelet szabályozza.

c) Az Alapítvány gazdálkodási rendjének megtartásáról, megfelelő szakértelemmel rendelkező személy igénybevételével, a Kuratórium elnöke és titkára gondoskodik. Az igénybe vett személy díjazásának költségei az alapítványi vagyon 1990. évben felhasználható részét, illetve a vagyon kamatait terhelik.

17.a) Az Alapítványból történő adómentes kifizetésekre jelenleg a 75/1990./IV.25./MT sz. rendelettel módosított 1/1989./I.1./MT sz. rendelet rendelkezései az irányadók.

b) Mind az adómentes, mind az adóköteles kifizetések megtörténtének könyvelése, valamint az elnyert támogatás összegének átutalása a könyvelő feladata. Az e feletti ellenőrzésére az elnök jogosult.

c) Szükség esetén az ellenőrzési tevékenységhez szakértő is bevonható, akinek díjazása az alapítványi vagyon kamatait terhelik.

Záró rendelkezések

18.a) Ezen szervezeti és működési szabályzatot, az Alapító Okirat 6. pontjában foglaltak szerint, a Kuratórium az 1990. december 5-i ülésén fogadta el.

b) A szervezeti és működési szabályzat módosítása is a Kuratórium hatáskörébe tartozik.

16

Vak költő
verse:

Dani Ferenc

Így lettem én

*Két ember összenézett,
Két ember szíve lázban égett,
Két ember a Harmadikról álmodott
S én: az Álom, a Harmadik,
Mint megkötozött Akarat
Zuhantam bele
A jajba, kínba, könnybe,
Azúrba, bűnbe, szennybe.
Bölcsöm körül makacs ősök:
Könnyes arcú Fájdalom ismerősök
Álltak
És dajkáltak.
Engem kisírt szemű bánatok
Tanítottak a szenvedésre
És tanítottak a nevetésre.*

*Ha szomjaztam:
Nem oltották szomjam.
Ha éheztem:
Nem enyhítették éhségem.
Ha fáztam:
Nem takarták be vállam.
Ha roskadoztam
Terhem alatt:
Vállamra újabb málhát raktak
És - tovább kellett mennem.*

*Ha összerogytam a súly alatt:
Korbáccsal ütlegelt a hajcsár csapat*

*És muszáj volt felállnom!
Amerre mentem:
Sírásra görbült szájjal
Tréfáltam és énekeltem.
(Amiért újabb ütések értek!)
Ilyenkor kíváncsi Miértek
Néztek be
Szemem törött-tükör ablakán
És liliputi remények,
Sápadt
Vágyak
Somfordáltak
Be,
Szívem tágas kapuján.*

*Így lett életem halvány, makulátlan,
Tiszta szirmú rózsza
A Vak Sors virággal babráló kezében.
Így lett életem nagy, dacos Ábránd,
De jaj: - csak egy könnycsepp
Az Isten szemében!*

*Így lett a lelkem
Fehér báránnyelű rongydarab
A végtelenbe nyúló azúr mezőn.
Így lett a szívem
Az Élet-templomának harangja
S kurta kongása, lihegése: az erőm.*

*Így lettem az, aki vagyok,
Mert engem rögös utak, öklök,
fokosok
Gazdagok, szegények, irigyek,
okosok,
Erényes, züllött, léha teremtések,
Szerelmek, álmok, porondok,
vereségek
Tanítottak a nevetésre
És tanítottak a megbocsátó feledésre!*

Beszélgetés Morgányi Jozefinnel

(folytatás)

-- Milyen volt ez a korai Diótörő?

-- A történet ugyanaz volt és a táncok -legalábbis akkor- tetszettek nekem.

-- Ezt is Brada Ede koreografálta?

-- Igen. Nem tudom már, hogy ez volt-e, de a Diótörő egyszer felvonások nélküli változatban is ment. Abban Keresztes Mariska játszotta a kislányt. De a Diótörőből már annyit megértem, hogy végképp nem emlékszem rá, mikor, melyikben ki is szerepelt. Ilyen balett a Sylvia is. Nagyon sok változatot ért meg a mitológiai történet. Azt hiszem, Trojanovszkij és Nádasí is csinálta. Mi az egyik változatban vadásznők voltunk, bőrruhában, íjakkal, máskor páncélban, sisakkal emelkedtünk ki a süllyesztőből, mint amazonok. Szerintem szép volt az eredeti történet.

Közben a Sylviáról eszembe jutott, hogy hogyan jártam én a híres pizzicatóval. Már operista voltam, mikor anyukámmal és testvéreimmal Ljubjanában voltunk. Édesanyám onnan



Morgányi Jozefin a Sylvia c. balettben

származott, ráadásul polgármesternek volt a lánya, így nagyon sokan ismerték. Jó ideje nem járt már ott-hon és akkor többek között azért ment vissza, mert testvéreim is felléptek a városban. Természetesen engem is magával vitt. Miután meghívást kaptunk egy nagy tiszti bálra, anyukám sürgönyözött haza Pestre, hogy küldjék utánunk a balettruhámat és a cipőmet. Apám el is küldte a narancssárga tütümet és a spicc-cipőmet. Ebben én ezen a tiszti bálon eltáncoltam a pizzicatót. Persze nagy sikerem volt, na nem egészen azért, mert olyan szépen táncoltam, hanem mert gyerek voltam és tudták, hogy kinek a lánya vagyok. Annyira tapsoltak, hogy nem győztem ismételni, és a spicc-cipő úgy feltörte a lábamat, hogy már alig bírtam rajta állni. Amikor csak nem hagyták abba a tapsot és a kiabálást, fogtam magam, leültem a földre, levettem a cipőt és megmutattam, hogy nem megy tovább. Hogy nekem akkor nem ment el a kedvem a táncról...!

-- Térjünk vissza az 1928-as évhez, akkorra esett A háromszögletű kalap premierje. Láttam Gaubier Noked dedikált fényképét. Milyen emlékeid fűződnek ehhez a baletthez és az alkotóhoz?

-- Nem tudom miért, de engem Gaubier nagyon megszeretett. Pedig sohasem beszéltem vele két szót sem a balett-termen kívül. Csak ott álltam a balettrúdnál a többiekkel együtt, közepesen mutatta a spanyolos lépéseket, mi pedig csináltuk utána. A harmadik lépésnél aztán fogott engem, bevitt középre és azt mondta: így kell csinálni! Attól kezdve én lettem az "őrült spanyol". Megbízott azzal, hogy tanítsam be a lépéseket a fiúk-

18

nak, akik ebben az időben többnyire a tanodaiak közül kerültek ki. Erre még később vizs-
szatérek. Szóval,

én bementem reg-
gel nyolc órára, Gaubier megmutatta
nekem a lépéseket, amelyeket aztán
én a kis balett-teremben megtanítot-
tam a fiúknak, úgyhogy Gaubier-nak
már csak össze kellett kötni velük a
lépéseket. Így, amíg ő a többiekkel
foglalkozott, én szinte a keze alá dol-
goztam.

Azt a képet, amelyet itt látsz a fa-
lon, és amelyik engem ábrázol "spa-
nyolként", éppen a "Háromszögletű"
premierjére kaptam Suba Gyula éde-
sapjától, aki festő volt. Selyemre fes-
tette. Gyuszi én is tanítottam, Bradát
és mind a többieket is. Suba bácsi
egyébként több képet is festett az
Operának, sok nagy művészt megörö-
kített ezeken a festményeken.

-- Érdekes, hogy ez a spanyol jel-
leg mennyire kapcsolódott Hozzád,
nemcsak a külsőd miatt, de a tempe-
ramentumodban is. A fényképek kö-
zött több spanyol táncosnő képedet
láttam.

-- Igen, sokszor táncoltam spanyol
táncot, és nagyon szerettem is azokat.
A spanyol karakter talán édesa-
nyám olasz, déli származása miatt
tűnt hozzám illőnek, nem tudom...

-- Térjünk vissza a tanodai fiúkhoz,
akartál róluk mesélni valamit!

-- Nos, A háromszögletű kalaphoz
sok fiúra lett volna szükség, de a ba-
lettkar akkor nem nagyon bővelke-
dett férfitáncosokban. Balett-iskola
nem volt, határozott képzés sem, hát
honnán vegyenek fiúkat? A balett-
ben akkor csak Brada Rezső, Kőszegi
Feri,... és ki is még... ja! Andor Tibi
voltak állandó tagok. Több fiú nem
nagyon volt. Közben eszembe jut An-

dor Tiborról, hogy ő volt az egyetlen
fiú, aki csodálatosan spiccelt. Na-
gyon szép gyerek volt, úri fiú, az
egyik balettben -csak meg ne kérdezd
melyikben, mert arra már nem emlék-
szem- Napistent alakított. Azután ho-
gyan végezte szegény: az onkológián
lett betegtologató... de erről nem is jó
beszélni. Szóval ott tartottam, hogy
alig volt fiú, úgyhogy a tanodaiak kö-
zül kerestek csinos, ügyes fiatal gye-
rekeket. Ezek ilyen "jobb" fiúk vol-
tak, irodában, bankban dolgoztak,
vagy tanultak és esténként bejártak
az Operába statisztálni, mint például
Harangozó Gyuszi, Hodál Sanyi, egy
Fazekas nevű fiú, akinek az édesapja
a művészbejáró portása volt, és még
hárman-négyen. Közülük választott
szereplőket Gaubier A háromszögle-
tű kalaphoz. Gyuszi mindjárt fősze-
repet kapott, ő tulajdonképpen eb-
ben a balettben "ugrott ki".

-- Ezek a fiúk aztán bent maradtak
a balettben? Kaptak később valami-
lyen képzést?

-- Sokan bent maradtak, de olyan is
volt -például ez a bizonyos Fazekas
is-, aki zenész lett. Ami pedig a kép-
zést illeti, hát az úgy volt, hogy min-



"Az örült spanyol"

dig csak az adott szerepet tanulták be. De nem okozott nehézséget, hiszen fiatal, jó mozgású, ügyes gyerekekről volt szó. Persze belőlük inkább karaktertáncos lett, mint balettherceg.

-- Úgy tartja a fáma, hogy Gaubiert Radnai Miklós hosszabb időre akarta szerződtetni, de mivel a koreográfus összekülönbözött Failonival, a terv meghiúsult. Mit tudsz erről, miért veszték össze?

-- Tudod, Gaubier maga táncolta a "Háromszögletű"-ben a molnárszerepét. A molárnak van egy virtuóz farucca-szólója. Gaubier meghagyta Failoninak, hogy ha a közönség nagyon megtapsolja, akkor ő zene nélkül megismétli a táncot. Valóban úgy is lett, a farucca óriási sikert aratott. Erre Gaubier előre lépett, hogy zene nélkül újra eltáncolja, de Failoni a megbeszélés ellenére továbbot intett a zenekarnak, nem engedte megismételni a szólót. Gaubier erre lekiáltott Failoninak: "Schwein" -Disznó!... Szóval ezután már nehezen ment volna az együttműködés.

-- Ezután szerződtette az Opera Rudolf Köllinget, de ő sem maradt sokáig...

-- Nem, Kölling csak vendégként szerepelt nálunk, a Seherezádét tanította be. Szerintem ez egy gyönyörű balett volt. Szalay Karola táncolta Seherezádét, de aztán még nagyon sokan csinálták: Misley Panni, Ottrubai Melinda, sőt, még Failoniné Klier Nelli is. Várjál csak, közben eszembe jutott, hogy Cieplinski is csinált egy Seherezádét. Lehet, hogy az utóbbiak már abban szerepeltek. Istenem, annyian táncoltak annyi mindent, nehéz emlékezni rájuk, olyan régen volt.. De az biztos, hogy a Kölling-féle Seherezádében Karola alakította a főszerepet. Harangozó Gyuszi volt a főeunuch, akkorát ugrott, hogy egyszer még a zenekari árokba is belepo-

tyogott. Brada Rezső táncolta a mór rabszolgát és Kószegi Feri a szultánt.

-- Ennek a balettnak a kiállításáról legendák szólnak, nem csak az orosz változatban, hanem a budapestiben is...

-- Jaj, hát ez valami gyönyörű volt! A két akkori legnagyobb textilgyár, a Filtext és a Goldberger végszámba ontotta az anyagot az Operának, azokból készültek a függönyök, pamlagok, párnák és jelmezek. A Filtext gyár egy spanyol testvérpáré volt, a nevükre is emlékszem: - Henri és Benevisto-, mert én személyesen is ismertem őket. Ők -lévén nagy zenerajongók-, ajándékba adták az Operának a gyönyörűbbnélgyönyörűbb anyagokat.

-- Ki tervezte a díszleteket és a jelmezeket?

-- A díszleteket Oláh Gusztáv, a jelmezeket pedig Márk Tivadar. Nem is volt akkoriban más csak ők. Előttük a Kéméndy bácsi csinált mindent és Oláh Gusztáv az ő tanítványaként tanulta a mesterséget. Bizony, nagyon jól megtanulta!

A Seherezádéről még annyit mondanék, hogy akkor a történet nem úgy végződött, mint a későbbi változatban. Még most is magam előtt látom az utolsó jelenetet: a hazatérő szultán Seherezádé karjaiban szúrta le a rabszolgát, aki egy magas lépcsősor tetejéről gurult le. Seherezádé utánarohan és amikor látja hogy kedvese halott, megszakad a szíve...

Sok gazdag kiállítású balett ment egyébként azokban az időkben, jól emlékszem egy korai nagyon sikeres darabra, a Mályvácska királykisasszonyra. Ennek a koreográfiáját is Brada bácsi csinálta Mader Rezső zenéjére és ha jól emlékszem, -ez érdekes- a történetet a már említett Ké-

20

méndy Jenő találta ki. Magyaros balett volt, egy különös mese. Egy királykisasszonyról szólt, akiért különböző nemzetiségű herce-

gek jönnek kérőbe. Ezek mindig hozták a megfelelő jelmezt, amit a királykisasszony felvett, és ő velük táncolt. Ptasinszky Pepi csinálta emlékszem, nagyon jól. Ő Lengyelországból származott, és nemcsak hogy remek balerina, de mutatós, szép fekete nő is volt.

Szóval, jöttek a különböző nemzetiségű kérők és kíséretük -én természetesen megintspanyol voltam- köztük egy magyar fiú is, aki nagyon megtetszik a királykisasszonynak (Kőszegi Feri alakította, aki mindig nagyon jól bevált a "magyar fiú" szerepére). A gonosz Sárkánykirály azonban elrabolja a lányt.- Jaj, a Brada bácsi alakította a Sárkánykirályt, zöld ruhában, és a kezén olyan kesztyűvel, amely ha ugrott egyet, mindig szikrázott, mert foszforral vonták be az ujjakat.- A második felvonás a Sárkánykirály kertjében játszódott, ahol mindenféle állatok, tündérek szórazottatták a lányt. Egy gyönyörű paradicsommadár is röpködött a színpadon (felülről, a zsinórpadról röpítették), ezt a Tompa Mancsi alakította, mert ő szép magas volt, hosszú mutatós karokkal... Végül aztán mint a mesékben lenni szokott, a magyar fiú kiszabadította a királykisasszonyt és a harmadik felvonás megint a táncoké lehet. A közönség nagyon szerette ezt a balettet, sokáig is ment.

-- Cieplinski is csinált ilyen szép látványos baletteket?

-- Persze, itt van mindjárt a József legendája. Hát ez egy óriási balett volt!

-- Mikor is mutatták be?

-- Hé te vizsgáztatsz engem?! Ha nem tévedek, 1934-ben először, és később még egyszer felújították. De vigyázz, mert hazudok! Ez a balett is álomszép kiállítást kapott, olyan volt a színpad, mint egy festmény. A legelső József Zsedényi Karcsi volt, majd később Rab Pista... nem... előbb a Tatár Gyuri kapta meg a szerepet. Őszintén szólva -már biztosan nem fognak megsértődni- a tánc szempontjából Rab Pista volt a legjobb. Szerintem óriásit alakított benne. Mi rabnők voltunk, elég sokat táncoltunk. Akkor először Walter Rózsi táncolta a Putifárnét...

-- Az nem táncos szerep volt?

-- Dehogynem, és Walter Rózsi eredetileg balerinaként kezdte..

-- Tényleg, ezt nem is tudtam...

-- Hogyne, ő is "balett-kislánként" került az Operába és csak később ment a Zeneakadémiára tanulni. Nagyon jó mozgása volt. Hát Salomé is csinált ő.

Később Bordy Bella lett Putifárné, Putifárt pedig Kőszegi Feri alakította. Nagyon szerettem ezt a József legendáját és jó koreográfusnak tartottam Cieplinskit. Szegény, úgy hallottam, hogy végül valamilyen szegényházban, vagy otthonban halt meg Amerikában.

-- Milyen embernek ismerted meg Cieplinskit? Erről kevesebbet tudunk.

-- Kedves ember volt, többnyire lengyelül beszélt, mert németül elég rosszul tudott, magyarul pedig nem nagyon tanult meg. Mindennap kiment a Széchenyibe, nagyon szerette a fürdőt.

-- A táncosokkal jó viszonyban volt?

-- Igen, engem például nagyon szeretett, de a többieket is. Jaj, eszembe jutott egy jópofa történet. Szegény drága Kőszegi Feri! Várjál, mit is ta-

nított be éppen Cieplinski? Igen, a Csongor és Tünde bemutatására készültünk, mi tündérek voltunk benne, Szalay Karola táncolta a Tündét... igen... és azt kellett eldönteni, hogy ki legyen Csongor, Kőszegi vagy Brada, a fiatal Brada Rezső. Cieplinski egyébként gyakran talált ki ilyeneket - a két fiú meg hátul próbálgatta azokat. Egyszer csak Kőszegi Feri ezekkel a furcsa lépésekkel kitáncolt a tereméből és csak a kis balett-teremből kiáltott vissza: "Rezső, tiéd a szerep!". Úgy is lett. Egyébként ez is egy jó balett volt. De tudod, még melyik Cieplinski-balettet szerettem nagyon? Az Infánsnő születésnapját. Abban csináltam az infánsnőt is. Ez eredetileg Radnai-balett volt.

-- Cieplinski csinált egy Évszakok című táncjátékot is. 1931-ben mutatta be az Opera. Emlékszel?

-- Hogyne, Vécsey Elvira táncolta benne a Telet, aki nagyszerű táncosnő volt, úgy állt "spicán", vagyis a spiccén hogy, le se jött róla. Bejött a színpadra mint Tél, kopogott, kopogott a spiccével... és végigkopogta az egész szőlőjét. Szalay Karola volt a Tavasz... talán Miskey Panni volt még benne... Egyébként Cieplinski balettjai nemcsak az Operában mentek. Te tudsz arról, a Tata-tóvárosban - Esterházy Ferenc grófnak volt ott birtoka, aki nagy zenebarát hírében állt, és nemcsak hírében mert tényleg rajongott az operáért és a balettért is, írt egy operát amelynek azt a címet adta, hogy a Szerelmes levél,- szóval ott Tata-tóvárosban nyaranta szabadtéri előadásokat tartottak.

-- Mikor lehetett ez?

-- A harmincas évek végén. Nagyon sok balett és opera ment ott, többek között a Csongor és Tünde, az Ellsler Fanny Szalay Karolával, de bemutaták a Sylviát is és még sok más dara-

bot. Szép előadásokat lehetett tartani abban a gyönyörű környezetben. De hasonló szabadtéri játszóhelynek

használták a Vajdahunyad várát, illetve a körülötte lévő parkot. Azt már nem tudom, hogy mikor, de egyszer felléptünk ott egy szüreti témájú balettrel éppen szüret idején. A vár körüli kertben táncoltunk hátunkon kis puttonyokkal, szedtük a szőlőt a műszőlőtövekről, amelyeket díszletként csináltak. Nagyon hangulatos volt. És ha már itt tartunk, elmesélem neked a kalandos olaszországi turnénkat, amelyre valamikor 1935-ben került sor, véletlenül.

-- Erről a sajtó is tudósít...

-- Szóval, itthon az Opera egyik előadása után bejött az öltözőnkbe egy olasz férfi, aki felajánlotta, hogy szívesen szervezne nekem egy olaszországi turnét. Először nagyon meglepődtem aztán mindjárt nemet mondtam. Dehogyan megyek én Olaszországba! Aztán amikor az ismerősöknek elmeséltem, mind megszidtak, hogy elszalasztom a lehetőségeket. Akkor elhatároztam, hogy jó, elmegyek, de nem egyedül. Főlhívtam az olasz urat -aki odaadta a névjegyét-, hogy megyek, de csak a kolléganőimmel. Így mentünk olaszországi turnéra négyen, Raksányi Juci, Mátray Irén, Stiller Ili és én. Márkus Laci bácsi alig akart elengedni minket, azt mondta: "Nem engedlek el benneteket, és nem fogok értetek menni, hogy kiváltsalak". Nagy murit csinált, hogy nem mehetünk sehova. De végül is addig nyugtattuk, míg beleegyezett.

(Folytatjuk)

Bartha Zsuzsanna:

Levelezői rovat

Nagykanizsáról, Dani Ferenc kedves olvasónktól érkezett levél. Igaz ugyan hogy egy október végi eseményre reflektál, de aktualitásából így sem veszít semmit sem. Idézem:

"Az októberi vetélkedőn és irodalmi előadáson (Hogy súlya legyen a szónak országos vetélkedő döntőjéről, illetve a vak költők verseiből összeállított irodalmi műsorról van szó - a szerkesztő megjegyzése), sajnálattal tapasztaltam, hogy az irodalmi előadáson igen kisszámú közön-

ség volt jelen. Gondolom, megérte volna a fáradságot, hogy lássák mi mindenre képes egy látását elvesztett ember.

Az előadások sikeresek voltak és én, valamint zalai társaim örömmel adtunk kifejezést elismerésünknek. Reméljük, hogy ilyen vetélkedők és irodalmi előadások a jövőben is megisméltődnek."

Észrevételeit, s hogy mindennek hangot is adott tisztelettel köszönjük.

Pillantás az érpályába

(Élet és Tudomány 1990 december)

A londoni Middlesex kórházban már kipróbálás alatt lévő miniszondával bepillanthatnak az orvosok a verőerekbe. Az ultrahangos szonda átmérője 1 mm, hossza 2,5 mm.

Segítségével felmérhetők az érpálya beteg szövetei és elzáródásai, s elemezhető azok összetétele. Ezek az információk azért fontosak a kezelőorvosnak, mert segítségükkel eldöntheti szükség van-e operációra, vagy az eltömődés lézerrel is eltávolítható. A szonda magja egy kristály, amely

az elektromos áramot 20-30 MHz-es rezgésekké alakítja. Ez a nagyfrekvenciás hullám már elég részletgazdag képet tud adni az elzáródásról.

A szondát katéterrel juttatják az artéria vizsgálandó helyére. A különböző vastagságú szövetek visszaverik a szonda keltette hullámokat s ebből lesz az igen jó minőségű keresztmetszeti kép. Minél keményebb és rostosabb az eltömődés a verőérben, annál világosabb a képernyőn megjelenő képe.

A fejlesztés távlati célja a szívkoronáris erek hasonló módszerű vizsgálata. Ha ez lehetővé válik, közvetlenül a képernyőn követhető majd nyomon a szívér-megbetegedések kezelése.

Megyei hírcsokor

Szonda Klára, Hajdú-Bihar megye:

Megható, bensőséges ünnepség keretében búcsúztatták Debrecenben Laboncz Sándornét, az intézet főnövérét, nyugdíjbavonulása alkalmából. Húsz éven keresztül látta el feladatát; mind szakmai, mind emberi vonatkozásban teljes embert igénylő odaadással végezte munkáját ezen idő alatt. A látók megindító szavakkal mondtak köszönetet a főnövérnek, kívánva néki jó erőt, egészséget nyugdíjas éveire.

Szabó István, Csongrád megye:

Hangulatos karácsonyi ünnepség zajlott le Makón, a városi klubközpontban. Az előző évek "Fenyőfa-ünnepségével" szemben most a vallásos-veretű rendezés dominálta az ünnepséget. Misztériózus pásztorjátékot adott elő a Bartók Béla zenei iskola diákjaiból alakult Betlehemesegyüttes. Dr. Szabó Sándor főorvos meleg bevezető szavait követően Suti Lajos, a megyei szervezet titkára köszöntötte a jelenlévőket. Pánczél János alkalomhoz illő témájú szaválata után kedves csoportos együttlét

vette kezdetét; a Családsegítő Egyesület szerény ajándékokat osztott szét, Kuruzsla Ilona sorstársunk pedig citerán játszott karácsonyi dalokat.

Somogy megye:

Csik Lajos kerekasztal beszélgetésről tudósít, melyet Kaposvárott rendeztek a látássérült gyermekeket nevelő szülők részvételével. A gyermekek nevelésével kapcsolatos problémák megbeszélésén túl behatóan foglalkoztak a fiatalok tanulási lehetőségeivel, továbbképzésével, elhelyezkedési gondjaikkal. Ifjúsági köröket, klubokat akarnak létesíteni, melynek vezetésével a Tanítóképző Főiskola egyik tanárát szeretnék megbízni.

Sütő Klára, Békés megye:

Megyei szervezetünk orosházi körzeti csoportja 1990. december 17-én tartotta immár hagyományosnak mondható karácsonyi megemlékezését. Az összejövetel vendége volt Pintér János evangélikus esperes, akivel baráti beszélgetést folytattak a jelenlévő sorstársak. A főlelkész úr ajándékokkal is kedveskedett a résztvevőknek.

24

Kitekintó

(Megjelent a
Pestmegyei Hírlap
1990 novemberi
számában).

Ioga van az élethez!

Szülésznők a megmondható, szülés után az anyák első ösztönös kérdése így hangzik: egészséges, nincs semmi rendellenesség rajta? Aztán — noha már megnyugtatták — az első szoptatáskor alaposan szemrevételezik a gyereket, hogy személyesen is meggyőződjenek az igazságról.

Az ilyen vizsgálódás csak arra jó, hogy a szemmel is észrevehető rendellenességet kiszűrjük. Am a süket-ség, vakság, vagy a Dawn-kór felismeréséhez — a szervi bajokról nem is beszélve — hetek, hónapok kellenek. Megértem azt a szülőt, akit földig sújt, ha megtudja a valóságot: gyermeke maradandó fogyatékossgal született, vagy olyan betegség, kór hordozója, melyből sem kezeléssel sem műtéttel nem lehet kigyógyítani.

Mindenki a maga keresztjét hordozza, mindenkinek a sajátja nehéz. Tárgyilagosan nem lehet megítélni, melyik szülő fájdalma, gondja a nagyobb; akinek a gyereke vak, s csak másodkézből szerezhethet tudomást, hogy milyen a szivárvány, vagy azé akinek a gyereke látja ugyan az égbolton átívelő színes csodát, de a szépségét nem fogja fel, nem jut a tudatáig, vagy egészen más reakciókat vált ki belőle, mint egy normális kortársából.

A történelemből ismerjük, miként viszonyult Spárta a beteg, fogyatékos gyerekekhez. Felvitték a Taigetosz tetjére, és ledobták a mélybe. Persze ez még a kegyetlen ókorban is rendhagyó esetnek számít, ám a nyomoré-

kok, vakok, szellemi fogyatékosok sorsa mindig és mindenütt egyforma. Megtúrt páriái a társadalomnak, alalmazsnából, koldulásból éltek. A szellemi fogyatékosokon ráadásul jól el is lehetett mulatni. Csak kevesen mérték fel, hogy a „falubolondján” nem nevetni kell és nem kicsúfolni, hisz nem ő a hibás, mert ilyenek született.

A fenti kis elmefuttatás egy órákig tartó beszélgetés dióhéj változata, mely beszélgetést Cseh Kornélnéval folytatattam Százhalombattán.

Cseh Kornélné eredetileg pedagógus, ezen belül is filosz, jó ideje mégis olyan munkakörben dolgozik, mely közelebb áll a pszichiátriához — 27 százhalombattai fogyatékos gyámolítója. Szándékosan nem írtam, hogy gyerekeké, jóllehet a többség az, ám van közöttük 35 éves is, sőt, öt olyan, akiről nincs pontos adat, hogy mikor születtek.

A tárgyilagosság kedvéért elmondom, miért kerestem meg a fiatal tanárnőt, amikor tudomást szereztem az aktivitási köréből. Annak szerettem volna utána járni, van-e összefüggés a település közismert környezet-szennyezettsége és a Dawn-kór között.

— Nem vagyok hivatott erről nyilatkozni, mert nem ez a szakterületem. Viszont annyit magam is tudok a Dawn-kórról, hogy a világon mindenütt előforduló betegség, előidézője a kromoszóma-rendellenesség, genetikai okai mindmáig ismeretlenek. A mi debiliseink között van jónéhány, aki 1956 előtt született, amikor Battán még híre-hamva sem volt a két nagyüzemnek. Ha ezt veszem alapul, akkor nem valószínű, hogy a két dolog között összefüggés van. De ennek tisztázását hagyjuk a szakemberekre.

— Végtére is miért vállalta fel a szellemi fogyatékosok istápolását hivatásnak?

— Mert szerintem ők a legelestebbjei a társadalomnak, őket a legnehezebb beilleszteni a hasznos munkát végző normális emberek tár-

sadalmába. Sajnálom őket, de a szülőköt még jobban. Tulajdonképpen a szülőkkel való együttérzésem hozta létre a százhalombattai szülők fórumát, mely ma már nem csak szellemi fogyatékosok problémáival foglalkozik, hanem a mozgássérült és asztmás gyerekekkel is.

— Lehet fixa idea, de azért felvetem: ez uóbbiak sem a környezeti szennyezettség áldozatai?

— Bizonyított tény: a mozgássérültség egy részét szülési műhibák okozták, amit nem időben észleltek. A jelek szerint az asztma sem egyértelműen a rossz levegő következménye. Nekem két fiam van, mindkettő Battán született. Az egyik asztmás, a másik nem. Nyilván, mert nem egyformán hajlamosak az asztmára és nem egyformán érzékenyek a külhatásokra.

Csehné szerint a város összlakosságához viszonyítva a debilisek százalékaránya alatta van az országos átlagnak, s a harminc mozgássérült és 92 asztmás sem kirívó statisztikai eredmény. Annál inkább a rászorultakkal való törődés, ez messze az országos átlagon felül van. A huszonhét debilis sorsát egyenként és rendszeresen szemmel követik, az arra alkalmasoknak még elfoglaltságot is szereznek, mely egyrészt leköti őket, másrészt enyhít a családi költségvetésen.

— Nálunk is, a mozgássérülteknél is a szülők tehetetlenség-érzetét kell mindenek előtt legyőzni. Borzalmas lehet örök rettegéssel elmenni hazulról, az értük való aggódással úgy együtt élni, hogy ne lássunk kiutat. Ezek feloldására kell módot találnunk, a legkeskenyebb résen is be kell hatoljunk, ha közelebb jutunk a megoldáshoz, az életük jobbításához.

Mint mindenhez, ehhez is pénz kell. Csehné négyezer forintos indulóalappal létrehozott egy alapítványfélét: Kötelezettségvállalás Közérdekű Célokra címen. A négyezer forintot ő és egy kollégája adta össze, közös pályázaton nyerték.

— A város és környékének minden intézményét megkerestük, levélben kértünk támogatást a rászorulóknak. Sajnos, pont a legnagyobb vállalatok nem reagáltak, viszont kaptunk harmincezer forintot a Benta Völgye MGTSZ-től, ugyanennyit a katolikus egyháztól, negyvenezret a volt tanácstól, és 150 ezret a pályázat alapján az államtól. Jelenleg 270 ezer forint van a számlánkon.

A pénznek van helye, most elsősorban a mozgássérültek helyzetén próbálunk enyhíteni, gyógytornát és gyógyúszást biztosítva számukra.

— Eddig Pestre, vagy Dunaújvárosba vitték a szülők a gyerekeket, már akinek volt rá lehetősége. Most itt helyben is díjtalanul megkapják ugyanezt, mindkettő ingyenes. A pályaválasztás gondjaiból is próbálunk részt vállalni. Ingyenes intenzív nyelvoktatáshoz és a számítógépezés elsajátításához kínálunk lehetőséget az érdeklődőknek.

Értelem nélkül az ember nem ember, csupán egy vegetáló sejtömeg.

— Vajon nem humánusabb volt-e a spártai szelektív szemlélet?

— Hogyan kérdezhet ilyet! - néz rám megdöbbenően a tanárnró.

Aki megszületett, annak joga van az élethez, s aki egészségesnek született, annak kötelessége segíteni a fogyatékosokon, függetlenül attól, hogy debilis, mozgássérült, világtalan, vagy szívbajos. Egyébként az értelem szikrája minden emberben benne van, a debilisben is.

Jöjjön el egy klubdélutánra, nézze meg, milyen felszabadultan nevetnek, örülnek, és főleg milyen hálásak.

Cseh Kornélné szerint a ma társadalmának is van még mit tanulnia ebből a tantárgyból: Tanuljunk meg ne rácsodálkozni, hanem együtt élni az elesettekkel.

Franz Eigelsreiter

Hová mész, ó, emberiség?

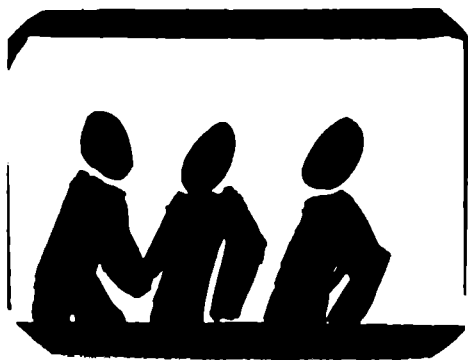
Oswald Spengler születésének
110-dik évfordulójára
(Az *Unser Schaffen* c. osztrák lapból
fordította: Olajos Béláné)

Amit ma elmulasztunk, azt egy évszázad nemzedéke sem képes bepótolni. (A. Schweitzer)

A kultúrfilozófus Oswald Spengler több, mint 70 esztendeje írta feltűnést keltő művét "Nyugat alkonya, a világtörténet morfológiájának körvonalai" címmel. Meggyőződését az idő tájt nagy mértékben befolyásolta a második világháborút követő pesszimista szemlélet. Filozófiájának alapelve, hogy a kultúrák keletkezése és megszűnése törvényszerű folyamat következménye.

Spengler a világtörténetet nyolc kultúrkörre osztja, egyenként mintegy 1000 éves időtartammal. Egy-egy cikluson belül a tudomány, a jogismeret, a művészet és a vallás egyenrangúan, párhuzamosan fejlődik. Meggyőződése szerint a nyugati kultúra, mely az antik és a keresztényi örökség bélyegét viseli, leáldozóban van.

A kultúra és a történelem közötti kölcsönhatás törvényszerű; egy gyö-



kérből fakadnak, együtt fejlődnek, együtt pusztulnak.

A XX.század emberének különösképpen érdekes és tanulságos annak a mintegy hetven évnek az áttekintése, mely Spengler könyvének megjelenésétől (1919) napjainkig tart. Pesszimista filozófiájával szembeállíthatjuk Albert Schweitzer vigasztelibb gondolatvitelét. "Kultúrfilozófia" c. művében ő is hasonló problémákat fejteget; a kultúra hanyatlásáról és újjászületéséről filozofál. Gondolatainak végkicsengése azonban optimizmust sugall; az emberiséget ért szörnyű krízist (I. világháború) követően mégiscsak a kultúra diadalát élhetjük meg, nem pedig hanyatlását.

A krízis, vagy krízisek utóhatása (ne feledjük: Spengler 1936-ban hunyt el, tehát nem vehette figyelembe a II. világháború hatását a kultúrára) nem múlik el nyomtalanul bennünk. A kérdés változatlanul fennáll:

hová fog az út a továbbiakban vezetni, vagyis : vajon Spengler mondotta ki könyvében az utolsó, vigasztalan jövőt kilátásba helyező szót, avagy Schweitzer jelöli-e ki a jobbik, reménykeltőbb utat?

A hanyatlás veszélye ugyanis több oldalról fenyeget bennünket. Miért kerültünk ebbe a vészhelyzetbe? Figyelmetlenül, érdektelenül haladtunk, haladunk el a kultúra alapvető kérdései mellett. Vizsgálódjunk csak a kultúra alapvető értékei körében. Mik is ezek?

Négy alapértékét határozhatjuk meg a kultúrának: a tudományt, a vallást, a művészetet és a szeretetet. A kultúra ezen attributumai egymással kölcsönhatásban újabb fogalmakat eredményeznek, és pedig: a szeretet a tudománnyal szüli a bölcsességet, a művészettel a szépséget, a vallással pedig a jóságot.

Szeretet alatt itt nemcsak az emberek egymás iránt érzett pozitív vonzalmát értjük. A szeretet fogalma kiterjed a tárgyakra is, de a tudományra, a művészetre meg a vallásra is. Mindezekben belül a szeretet középpontjában a művészet áll. A szépség hatalma ugyanis mindegyik fogalomra gyümölcsözően hat.

Sajnos, a valóság azonban másképpen fest! Úgy tűnik, nincs többé valódi szeretet. Nemlétezése esetén pedig nincs erkölcsnemesítő hatással sem a művészetre sem pedig a vallásra. Hatása egyedül és szinte kizárólagosan

az egoizmus, mely különösképpen a tudományban és a kommercializálódott szemléletben érvényesül. Nincs szépségideál, mely az ember lelkét jobb magatartásra motíválná: a keresztény ideálnak sincsenek erőforrásai. Tény, hogy nem tudunk etikusan élni, nem érzünk készletet az ideákkal telített élethez. Etika- és kultúranélküliség azonban az emberiséget vesztébe sodorja!

Friedrich Schiller "Levelek az ember esztétikai neveléséről" c. művében így ír: ...nincs más út az arra alkalmas egyedek értelmessé tételére, mint előbb esztétikussá formálni őket. Dr. Hausemann orvos a következőket állítja: a művészet biológiai erők metamorfózisa. Mindezekből az következik, hogy az igazi művészet az emberben látens átformálódást idéz elő az etikus magatartáshoz.

Egy másik kérdés, mely magatartásunkat befolyásolja, a következő: Mik az emberi lét alapértékei? Honnan jövőnk? Hová tartunk? Mi az élet értelme?

Ezen alapkérdésekre adandó válasz definitív értékű a kultúra fennmaradására, avagy pusztulására nézve. Spengler téved, ha úgy véli, hogy a kultúra történetét alárendelheti egyfajta természeti törvényeknek. Mit monderre Schweitzer? Ő a kultúra történetét az őserdőben írta, állításainak valódiságát saját magatartásával

teszi hitelessé. Mindenek előtt századunk betegségének a terápiáját jelöli meg. A kultúráról alkotott

fogalma egzakt, korszerű: "A kultúra az egyén lelki és erkölcsi kiteljesülése, fejlődése, mind spirituális, mind materiális szempontból".

Két alappilléren nyugszik ez az állítás. Az egyik az értelem uralma a természeti törvények fölött, a másik pedig ugyancsak az értelem uralma az emberi viselkedési formákon. Ez utóbbit Schweitzer nagyobb jelentőségűnek tartja.

Meg is adja mindegyikre a választ, a "használati utasítást". Váljunk a kultúra hordozóivá! A kultúrát gátló tényezőket vizsgálva az alábbi megállapodásra jutott: "A szabadságra és a gondolkodásra való készség csökken az alábbi tényezők jelenléte esetén: túlerőltetés, dekoncentrálttság, önmegvalósításra való képtelenség, antihumanitás, túlszervezettség".

A kultúra újjászületése tehát csak úgy lehetséges, ha hiszünk a lélek etikai hatalmában. A mai nemzedék feladata tehát a kultúra tekintélyének visszaállítása, ezen ideálokra való belső késztetések tömegessé tételével.

Arra kell törekednünk, hogy -képletesen szólva- egy katedrális meggyöngyült alapzatát újra megszilárdítsuk. Az ehhez vezető út egyelőre még

sötét, de az irány adott, világos. Együtt kell küzdenünk az életigenlésért, a mindannyiunk számára szükséges, nélkülözhetetlen értékek birtoклásáért, úgymint: helyes orientáció, felvilágosultság, elmélyedés, erkölcsös magatartás. Mindezekből következően teret nyerhet a lélekből fakadó humanitás és a kulturideál megvalósulása.

Schweitzer válasza, hogy miért van szükségünk kultúrideálokra, a következő: ha belátjuk, hogy az etika fogalmában világnézetet formáló energiák gyökereznek, felmerülhet a kérdés, hogy ennek ellenére miért sorvadnak el a kultúrideálok? Nem adható meg erre a válasz jó, vagy rossz természeti analógiákkal. A kultúrideálok önmaguktól elpusztulnak, ha az életigenelő, optimista és etikus világnézet nem eléggé megalapozott. A modern emberek legtöbbször, beszűkült gondolati- és kultúrigényével patológikus jelenség. Optimista az a világnézet, mely a létezés magasabbra helyezi a nemlétezésnél, igenli és igényli az életet és ennek értékeit.

Idézzük végül dr. Theodor Littnek, a bonni egyetem professzorának gondolatait, aki felismerte Schweitzer megállapításainak jelentőségét így nyilatkozott: "Legyünk hálásak azért, (Schweitzernek) hogy tévelygő, veszendő generációnkat nemcsak a szavak, hanem a tettek is késztetik a rendezettség helyreállítására".

Vaklárma?

Tarthatatlan a helyzet a Vakok Állami Intézetében, kereste meg a szerkesztőségünket több ott dolgozó munkatárs. A panaszokról Czabai Balázs gazdasági osztályvezetővel, Csizmás Attilánéval, a családsegítő központ vezetőjével, Névery Katalin pszichológussal, csoportvezetővel, dr. Papp Zoltán tanárral, Szende Tibor volt munkaügyi főelőadóval, Szilágyi Gyula gyógypedagógussal, Temmel Márta kollégiumi vezető tanárral és Török László volt mentálhigiénés csoportvezetővel beszélgettünk.

— Önök jelezték szerkesztőségünknek, hogy komoly bajok vannak a Vakok Állami Intézetében. Mik ezek?

SZENDE T.: — Először én küldtem el egy beadványt Zám Mária akkori helyettes államtitkárnak október elején, amelyben kifejtettem, hogy tarthatatlan állapotok uralkodnak az intézetben, és ennek főleg az igazgatónő az oka, aki szerintem alkalmatlan a vezetésre. Semmiféle választ nem kaptam erre a beadványra.

— Ezután mi történt?

DR. PAPP Z.: — Huszonöt aláírással újabb közérdekű bejelentést tettünk, amelyben hároméves tevékenysége alapján mi is alkalmatlannak ítéltük meg az igazgatónőt. Úgy gondoljuk, hogy koncepció nélkül végzi a munkáját. Az intézetben folyó tényleges szakmai tevékenységet

nem ismeri, az elért eredményeket semmibe veszi. Értékelési szempontjai szubjektívek, a személyes rokon- vagy ellenszenv alapjának.

TEMMEI M.: — Munkáját a felsőbb szervek igényeinek látszólagos teljesítésére való törekvés jellemzi. Az intézetben élő látássérültek életkörülményeivel és közérzetével csak utolsósorban törődik. Vezetési stílusa autokratikus, munkatársait gyakran minden alap nélkül rosszhiszeműséggel, hazugsággal vádolja. A dolgozók jogos juttatásainak egy részét megvonja, magának viszont különös jogokat és előnyöket vindikál.

— Erre a beadványra érkezett válasz?

TÖRÖK L.: — Többször sürgettük szóban, egyszer írásban. Aztán a miniszterhez fordultunk. Öt napra rá hirtelen összehívták az igazgatótanács tagjait.

NÉVERY K.: — Három hölgy jelent meg a minisztériumból, akik az igazgatónő dicshimnuszát zengték. Meg erősítették a pozíciójában, és azt mondták, hogy ilyen csip-csup ügyekkel, amilyenekről a levelünk szól, ők nem foglalkoznak. Kész véleményt hoztak vizsgálat helyett. Nem kérték, hogy fejtsük ki bővebben a beadványban foglaltakat.

— Akkor fejtsék most ki részletebben a véleményüket.

SZIÁGYIGY.:—

Minden jogot magának tart meg az igazgató. Visszatartja az információkat. Az igazgatótanács üléseiről nem jegyzőkönyv, hanem emlékeztető készül, amelyben többnyire csak az igazgatónő álláspontja tükröződik. Nem tudjuk azt sem, mekkora összeget hagynak az intézetre az elhunytak. Vett például egy fénymásológépet, közel egymillió forintért, annyira nem értett a dologhoz, hogy azt hitte, lehet rajta Braille-, tapintható pontírást is másolni.

CZABAI B.:— A személyi és dologi kiadások felhasználásában egyeduralmat gyakorol. Én mint gazdasági osztályvezető az ilyen irányú döntésekről csak utólag szereztem tudomást. Így nem tudom felelősséggel végezni a munkámat.

DR. PAPP Z.:— Nyolcmillió forint értékben kaptunk volna a honvédségtől telexeket, amelyeken szakmát tanulhattak volna a diákok. Mivel nem az igazgatónő intézte ezt az ügyet, sértett hiúságában nem fogadta a gépeket, vissza kellett szállítani azokat.

CZABAI B.:— Pályázaton nyertünk egymillió forintot mikrobusz vásárlásához, amelyen az idősebbeket szállíthattuk volna. Ebből az összegből az igazgatónő Yugo személygépkocsit vásárolt.

TEMMEI M.:— Az már egyenesen elképesztő, hogy egyszemélyes szánkokat rendelt vakok számára. Szóltunk neki, hogy ez képtelenség, de

presztízsokokból kitarított a megrendelés mellett.

— Önök azt akarják, hogy az igazgatónő menjen el?

NÉVERY K.:— Igen. Az oszd meg és uralkodj elve alapján vezeti az intézetet, először megpróbál mindenkiket maga mellé állítani azzal, hogy a többieket szapulja előtte. Aztán másokat játszik ki.

TÖRÖK L.:— Ez a légkör állandó feszültséget okoz, örökös készenléti állapotot igényel, így lehetetlenné válik a normális munka. Ennek kárát leginkább az intézetben élők sínylik meg.

DR. PAPP Z.:— Én, mint vak ember, elképzelni sem tudom, hogy mi lesz a sorstársaimmal, ha mindez tovább folytatódik.

*

— Beszélgettünk több munkatársával, akik szerint autokratikus a vezetés az intézetben. Gondolom, nem érdemes minden vádpontot végigvitatnom. Nyilván pontosan tudja, hogy mivel vádolják — mondom Bors Lajosné igazgatónőnek.

— Egyáltalán nem lep meg a dolog, mert tudom, mi a helyzet az intézetben. Ha nem tudnám, elég szomorú lenne rám nézve. Nem tartom magam autokratikus vezetőnek, hiszen minden fontos kérdéstről az igazgatótanács dönt. Az sajnos igaz, hogy az intézetben fél éve rossz hangulat alakult ki. Ez azért történt, mert egy kollégánál ellenfegyelmi eljárást kezdeményeztem, aki szabad kezet kapott,

és kezdetben jól dolgozott. Aztán tudtom nélkül meghirdette, hogy az egyik helyiségünket bérbe adja egy klubnak. Ezt nem engedtem, mert amúgy is szűkösen vagyunk. Ennek ellenére újabb újsághirdetés jelent meg, ezért fegyelmet adtam.

— Tehát azt állítja, hogy emiatt a kollégánő miatt kezdődött az elégedetlenség?

— Ez nem egyértelmű. Elégedetlenség előtte is volt, és ezután is lesz, mint általában minden munkahelyen.

— De miért elégedetlenek még sokan mások is?

— Sajnos, annyira tarthatatlanná vált a helyzet, hogy az egyik részlegünkben csak harminc lakó jelent meg a karácsonyi ünnepségünkön, mert nem értesítették őket a rendezvényről. Tavaly tele volt a kultúrterem, még a folyosóra is sokan kiszorultak. Három éve, amikor idekerültem, az intézet országos módszertani központ lett. Emiatt feladatainkat magasabb színvonalon kell ellátunk. A régi kollégák fel is zárkóztak, az újak egy része erre nem kapható. Ilyenek miatt kerül előtérbe a sértődöttség, az ellentét, és alakulnak ki konfliktusok, még az ittasság is előfordul.

— Azt mondják, hogy ön kijátssza egy más ellen a kollégákat...

— Előtte vannak a dokumentumok arról, hogy az igazgatótanácsban valamennyi lényeges kérdéstről beszélünk. Az igazgatóhelyettesnél pedig minden hétfőn vezetői értekezle-

tet tartanak. Az új jogszabályokat, terveket folyamatosan ismertetem. Amikor a vakok napközi otthonának gondolata megfordult a fejemben, ezt a kollégák teljes érdektelenséggel fogadták. Amikor pályázaton nyertünk egymilliót, akkor egy személygépkocsit vásároltunk a bejárni nem tudó vakok számára. A megmaradó pénzből ezt három évig fenn is tudjuk tartani.

— Tehát alaptalanul vádolják?

— Egyértelműen. Hiszen a kollégák sokszor még engem is megpróbálnak megteveszteni. Előfordult például, hogy nem működött a rádióstúdió vagy nem dolgozott egy egész vizsgálati team. Nekem pedig azt jelentették, hogy minden rendben van. Ez nem lehet véletlen. Meggyőződésem, hogy a demokrácia lehetőségeit nem a szakmai munka színvonalában és a munkafegyelem rovására kell érvényesíteni.

— A helyzet mindenféleképpen tarthatatlan. Mit kíván tenni, hogy megszűnjenek a jelenlegi állapotok?

— Mióta a minisztériumból itt járt három vezető munkatárs, úgy érzem, konszolidálódott a helyzet, hiszen mindenkitől megkérdezték, hogy mi a problémája, és senki nem tudott ellenem semmiféle szakmai kifogást mondani. Minden erőmmel azon leszek, hogy ez a rossz hangulat megszűnjön. Még annak árán is, hogy akik a lakók ellátását veszélyeztetik, azoktól, esetleg meg kell válnom.

32

A Fővárosi Tanács és a kerület tanácsok által 1989 április 10. - 1990 szeptember 19. között elfogadott új utcanevek

Az utca új neve	Az utca régi neve	Kerület	Városrész neve
Adria sétány	névtelen közterület	XIV.	Alsórákos
Aladár utca	Asztalos János utca	I.	Krisztinaváros
Állatkerti út	névtelen közterület	XIV.	Városliget
Álmos vezér köz	névtelen közterület	XIV.	Alsórákos
Álmos vezér udvar	névtelen közterület	XIV.	Alsórákos
Alsó Sas utca	Beck utca	XXII.	Budafok
Andrássy út	Népköztársaság útja	VI.	Terézváros
Anna utca	Pentz Károly utca	XXII.	Budafok
Apát utca	Bihari Mór utca	III.	Kaszásdülő
Árnyas köz	1222. utca	XII.	Zugliget
Árpád utca	Hikádé Aladár utca	XIX.	Kispest
Árvácska utca	Gajván Imre utca	III.	Békásmegyer
Bácskai utca	Révai József utca	XIV.	Herminamező
Bagolyvár utca	Antos István utca	XIV.	Zugló
Bajnok utca	Bokányi Dezső utca	VI.	Terézváros
Bank utca	Lengyel Gyula utca	V.	Lipótváros
Bánki Donát park	névtelen közterület	XIV.	Rákosfalva
Báthori István park	névtelen közterület	XIV.	Herminamező
Benedekfalva utca	névtelen közterület	XVIII.	Pestszentlőrinc
Czetz János köz	névtelen közterület	III.	Csillaghegy
Csiksomlyó utca	névtelen közterület	IV.	Káposztásmegyer
Csikszentiván utca	névtelen közterület	IV.	Káposztásmegyer
Csonka János tér	névtelen közterület	XI.	Kelenföld
Dés utca	Dugó utca	XVIII.	Szt.Imre-kertváros
Dézsmaház utca	Baucsek utca	XXII.	Budatétény
Dietzl lépcső	Ságvári lépcső	XXII.	Budafok
Dohnányi Ernő utca	Szófia utca egy része	VI.	Terézváros
Emilia utca	Baktai Gyula utca	XIV.	Törökőr
Eötvös József park	névtelen közterület	XII.	Széchenyihegy
Erzsébet királyné út	Marx utca	XXII.	Budafok
Erzsébet körút	Lenin körút	VII.	Erzsébetváros
Erzsébet tér	Engels tér	V.	Lipótváros
Ferenciek tere	Károlyi Mihály utca 1-7., illetve 2-10-ig	V.	Belváros

A Fővárosi Tanács és a kerületi tanácsok
által 1989. április 10. - 1990. szeptember 19.
között elfogadott új utcanevek

33

Az utca új neve	Az utca régi neve	Kerület	Városrész neve
Fiastyúk utca	Thälmann utca	XIII.	Angyalföld
Flóra utca	névtelen közterület	III.	Mátyáshegy
Fogarasi park	névtelen közterület	XIV.	Rákosfalva
Föld utca	Ságvári Endre utca	XXII.	Nagytétény
Füredi park	névtelen közterület	XIV.	Rákosfalva
Fővám tér	Dimitrov tér	IX.	Ferencváros, Belváros
Ganz utca	Sík Endre utca	II.	Viziváros
Goroszló utca	névtelen közterület	XVIII.	Pestszentlőrinc
Gölöncsér utca	névtelen közterület	III.	Testvérhegy
Gömb utca	Kruzsák Béla utca	XIII.	Angyalföld
Gyepü utca	névtelen közterület	XXII.	Nagytétény
Gyöngyvirág utca	Ságvári Endre utca	XVIII.	Pestszentlőrinc- Lónyaytelep
Haller utca	Hámán Kató utca	IX.	Ferencváros
Halpénz utca	névtelen közterület	XXII.	Nagytétény
Haránt utca	névtelen közterület	III.	Remetehegy
Hargita utca	Hágó utca	II.	Pasarét
Hargita utca	névtelen közterület	IV.	Káposztásmegyer
Hermina út	Május 1. út	XIV.	Herminamező, Istvánmező, Városliget
Hofherr Albert utca	Vörös Csillag utca	XIX.	Kispest
Hold utca	Rosenberg hp.utca	V.	Lipótváros
Honvéd tér	Néphadsereg tér	V.	Lipótváros
Húvösvölgyi út	Vörös Hadsereg útja	II.	Hárshegy, Húvösvölgy, Kurucles, Lipótmező, Pasarét, Szépilona
Iglice utca	névtelen közterület	XXII.	Nagytétény
Jávor utca	Szántó Béla utca	XIV.	Istvánmező
Kálváriahegy utca	Merengő utca	XXII.	Budafok
Kard utca	Hatvani Lajos utca	I.	Vár
Kemal Atatürk sétaút	névtelen közterület	I.	Vár

34

A Fővárosi Tanács és a kerületi tanácsok által
1989. április 10. - 1990. szeptember 19. között
elfogadott új utcanevek

Az utca új neve	Az utca régi neve	Kerület	Városrész neve
Kerekes utca	Poscher János utca	XIII.	Angyalföld
Kettős-Kőrös utca	Kőrös utca egy része	XVIII.	Pestszentimre, Pestszentlőrinc
Király utca	Majakovszkij utca	VI. VII.	Terézváros, Erzsébetváros
Királyhelmece utca	névtelen közterület	III.	Táborhegy
Királylaki köz	névtelen közterület	III.	Táborhegy
Királyok útja	Vörös Hadsereg útja	III.	Békásmegyér, Csillaghegy
Kiskorona utca	Magyar Lajos utca	III.	Óbuda
Korond utca	névtelen közterület	IV.	Káposztásmegyér
Lehel tér	Élmunkás tér	VI.	Terézváros
Lomb utca	Vágó Béla utca	XIII.	Újlipótváros
Lónyay utca	Szamuely utca	XII.	Angyalföld
Lovas út	Sziklai Sándor utca	IX.	Ferencváros
Magaslati utca	névtelen közterület	I.	Krisztinaváros
Márton köz	névtelen közterület	XXII.	Nagytétény
Mérleg utca	Csuta Károly utca	III.	Csillaghegy
Miklós utca	Zamercev tér (beolvasztva)	XXII.	Budafok
Muhi utca	névtelen közterület	III.	Óbuda
Nádor utca	Münnich Ferenc utca	XXII.	Budafok
Násznagy utca	Sollner utca	V.	Lipótváros
Németvölgyi lépcső	névtelen közterület	XIII.	Angyalföld
Népstadion köz	névtelen közterület	XII.	Farkasrét, Mártonhegy
Oktogon	November 7. tér	XIV.	Istvánmező
Ond vezér park	névtelen közterület	VI.	Terézváros
Pacsirtamező utca	Korvin Ottó utca	XIV.	Rákosfalva
Pannónia utca	Rajk László utca	III.	Óbuda
Pázmány P. sétány	névtelen közterület	XIII.	Újlipótváros
Pázsit utca	Hébelt Ede utca	XI.	Lágymányos
Paplak utca	névtelen közterület	II.	Pasarét
Pedellus utca	névtelen közterület	XI.	Kelenvölgy
		XXII.	Budafok

A Fővárosi Tanács és a kerületi tanácsok
által 1989. április 10. - 1990. szeptember 19.
között elfogadott új utcanevek

35

Az utca új neve	Az utca régi neve	Kerület	Városrész neve
Podmaniczky utca	Rudas László utca	VI.	Terézváros
Püspök utca	Ják köz	XXII.	Budafok
Rákosfalva park	névtelen közterület	XIV.	Rákosfalva
Rákospatak park	névtelen közterület	XIV.	Alsórákos
Rózsavölgyi utca	névtelen közterület	XIV.	Alsórákos
Róna utca	Lumumba utca	XIV.	Herminamező, Törökőr, Zugló
Sárpatak utca	névtelen közterület	IV.	Káposztásmegyer
Sas utca	Guszev utca	V.	Lipótváros
Savoyai Jenő tér	Szent István tér egy része	XXII.	Budafok
Sina Simon sétány	névtelen közterület	XVIII.	Pestszentlőrinc
Soó Rezső sétány	névtelen közterület	XIII.	Margitsziget
Szabó Dezső sétány	névtelen közterület	XI.	Gellérthegy
Székes utca	23. utca	IV.	Káposztásmegyer
Székpatak utca	25. utca	IV.	Káposztásmegyer
Szent Flórián tér	Rózsa Ferenc tér	XXII.	Nagytétény
Szentháromság tér	Nagytétényiszőlő tér	XXII.	Nagytétény
Szentháromság utca	Hámán Katalin utca	XXII.	Nagytétény
Szent István tér	Budafoki tér	XXII.	Budafok
Szent János utca	Somogyi Miklós utca	III.	Csillaghegy
Szent korona utca	Tegzes utca	XXII.	Budafok
Szent László út	Mautner Sándor utca	XIII.	Angyalföld
Szentlélek tér	Korvin Ottó tér	III.	Óbuda
Szerúskert utca	Darvas József utca	III.	Kaszásdülő
Tábla utca	névtelen közterület	XXII.	Budafok
Temesvár köz	névtelen közterület	XIX.	Kispest
Teréz körút	Lenin körút	VI.	Terézváros
Thurzó utca	Muck Lajos utca	XIII.	Újlipótváros
Tisza utca	Tisza Antal utca	XIII.	Újlipótváros
Tófalva utca	22. utca	IV.	Káposztásmegyer
Tőke utca	Engels utca	XXII.	Budatétény
Törley tér	Pentz Károly tér	XXII.	Budafok

36

A Fő városi Tanács és a kerületi tanácsok által
1989. április 10. - 1990. szeptember 19. között
elfogadott új utcanevek

Az utca új neve	Az utca régi neve	Kerület	Városrész neve
Tövis utca	Mihályfy Ernő utca	II.	Vérhalom
Tövishát utca	névtelen közterület	XVIII.	Pestszentlőrinc
Újpest rakpart	Kun Béla rakpart	XIII.	Újlipótváros
Üllői út	Vörös I ladsereg útja	XVIII.	Pestszentlőrinc- Bókaytelep, Ganzkertváros, Ganztelep, Lakatostelep, Liptáktelep, Lónyaytelep, Miklóstelep, Rendessy telep, Szemeretelep, Szent Imre-kertváros
Üllői út	Vörös Hadsereg útja	XIX.	Kispest
Vajkay utca	László Jenő utca	V.	Újlipótváros
Vámház körút	Tolbuhin körút	V.	Belváros
		IX.	Ferencváros
Városház tér	Varga Jenő tér	XXII.	Budafok
Vas Gereben utca	Vörös Október utca	XIX.	Kispest
Vasút sor	Martos Flóra sétány	III.	Csillaghegy
Vértanúk tere	Ságvári tér	V.	Lipótváros
Zoltán utca	Beloianisz utca	V.	Lipótváros
megszűnt	Munkásőr park	XIII.	Angyalföld

Megjegyzés:

A Lenin körút kettéválasztása miatt az Erzsébet körút számozása 1-53-ig, illetve 2-58-ig tart. A Teréz körút új számozását úgy kapjuk meg, hogy a jelenlegi (Lenin krt.) páros oldali számozásból 58-at, a páratlan oldali számozásból 54-et levonunk.

Kas László

ZENEI ROVAT

37

Kárpáti Tünde: Osztrák-Magyar kórustalálkozó

Baráti légkörű osztrák-magyar kórustalálkozóknak adott otthont 1990 nov. 17.-én szombaton este a Marczi-bányi téri Művelődési Központ. A hangverseny jótékony célú volt, a jegyek árát a MVGYOSZ adószámlájára utalták át.

A jó propaganda, hatékony szervezés eredményeképp telt ház előtt lépett színpadra a két kórus. Földi Ottó rádióbemondó közvetlen szavakkal ismertette az est szereplőit: a Sangerbund der Blinden húsztágú egyesületét bécsből és a 27 énekest számláló budapesti Homérosz kórust. Szívélyes taps fogadta a függöny felgördültével szép új formaruhájában pompázó Homéroszt - jobbról, és a kicsit elfogódott, főként nőkből álló Osztrák Vakok Énekkarát - balról. Bemutatták a karnagyokat is.

A törékeny termetű Siegfried Ambach sűrű hajlongással köszönte a tapsot és megjelent a színen -várakozástól kipirúlt arccal- Varró Attila is, aki Kodály: A szép énekszó műzsájához c. művével megnyitotta a koncertet.

A lendületes bemutatkozás után a Homérosz színen maradt és a bécsiek énekeltek egy zongorakíséretes Mo-

zart művet. A mű-

sor további részében csokorba kötött madrigálokat, korálokat a capella kórusokat hallottunk, felváltva a Homérosz és a bécsiek előadásában. Mielőtt méltatásukra rétérnék, hadd gratuláljak legelőször is a kórusok fantasztikus "állóképességéhez" a szó lelki és nem utolsósorban fizikai értelmében.

Valóban, bevett szokás, hogy a színen lévő kórusok végig állják műsorukat. (Habár, oratórikus művekben, mikor nincs szerepe - a kórus leül.) Mérhetetlenül fárasztó lehetett a "pihenés" perceiben állva hallgatni a testvér-kórus produkcióit. Ez annál is feltűnőbb volt, mert a karnagyok a számok közt ki-be jártak, hajlongtak a tapsnak, vagy siettek a zongorához, attól függően, hogy a cserélődő blokkok mit kívántak. A szereplők pedig derekasan "állták a sarat".

Az első osztrák blokk után - Isaak, Gastoldi, Schütz madrigáljai - érezhető lett, hogy egy kedves hangú amatőr együttes mérkőzik nála klasszissal feljebb levő profi kórus-sal.

A barátságos mérkőzés minduntalan a Homérosz javára végződött, akik számbeli fölényükön túl zeneileg is jobbak voltak és szebb hangszínnel énekeltek, lévén a kórus átlag életkora 27 év - szemben az osztrákok kis csapatával aholis 40. év körüli da-

38

losokat láthattunk-hallhattunk.

A koncertlátogató úgy érezte: rádiókészüléke hol "jobbik" hol "bal"

csatornáját hallja. Az ötödik számban, Arcadelt: Ave Maria-jánál -a kórusok és a karnagyok összefogása gyanánt- ugyan megszólalt a SZTEREO, de az a bizonyos hangszín, hangerő és intonációbeli különbség felfokozottan érezhető lett

Sajátos módon adott hangot Ambach úr. Többszólamú hangsípját halkán megfújta - a kórus figyelemmel meghallgatta, és azután a legváratlanabb hangnemben, szinte felfoghatatlan sokszólamúsággal rázendítettek. Ez így ment egy darabig, kitarató hamissággal, majd a madrigál harmadik strófájára általában kitisztultak.

Méltatlan és szokatlan nálunk az ilyesfajta hangadás, irritálta a hallgatóságot Varró Attila kultúrált, "a" vilával történő hangadása után.

Ezért megkönnyebbülés volt, mikor újból a Homérosz énekelt. Telt szép hangon, átéléssel, hangszín és formálásbeli érzékenységgel szóltak a kórások és a bravúros Rossini darab. Az Újévi köszöntő igazán megérdemelte a vastapsot. Oly fergeteges tempóban énekelték el a jókívánságokat -alig tudtam felocsúdni-, mint ahogy elszalad velünk ez az esztendő is csakhamar.

Ambach úr következett megszepentosztrákjaival, akik homofon műveket énekelték kínosan keresgélve a

tonalitást - egészen a szünetig.

A második részt Németh Tamás zongoraművész indította Liszt: Erdősongás c. koncerttűdjével. Vastaps jutalmazta a nagy technikai tudást és fölényes biztonságot igénylő líraian szép darabot, mely elhangzásával színesítette az est programját

A két kórus felvonulása után Kodály Esti dalával kezdett a Homérosz. Sajnos, a későn beszivárgó közönség és egy vakvezető kutya csengője némileg megzavarta az ihletetten szép művet. Annál lendületesebb és jobb lett az Adventi ének. Olyannyira inspiráló erővel hatott, hogy Ambach úr bécsi énekesei is szárnyakat kaptak -képletesen szólva, de legalábbis a hangot végre sikerült elkapniuk. Le-arathatták első vastapsukat és megjelent arcukon a mosoly.

Magyar művek következtek. Meglepetés volt Farkas: Pataki diákdalok c. ciklusában a kedveshangú gyerekszólólista: Varga Szilvia. Pompásan sikerült Bárdos Régi táncdala. Ezután egy osztrák-magyar koprodukció aratott sikert, Bárdos: Ablak alatt c. műve. Kézenfogva köszönte meg a szünni nem akaró tapsot a két karnagy. Úgy látszik Varró Attila tehetsége át-sugárzott a bécsi kollegára, mert a következő osztrák népdalcsozor jól sikerült, megajándékozott a várva várt bécsi kedélyességgel.

Számomra az est kiemelkedő száma Maros: Háros felől című zongorakíséretes népdalciklusa volt - az igényes zongoraszólamot Varró Attila inspirálóan játszotta, kiváló produkcióra serkentve együttesét.

A baráti találkozó zárószáma mi is lehetett egyéb, mint Friderici: Baráti kör c. műve. Várakozással ellentétben, nem együtt adták elő, hanem váltakozva, félstrófánként, német-magyar kiadásban. Így aztán kevésbé volt frappáns és kissé hosszúvá nyúlott.

A nagy sikerre való tekintettel ráadásként a Homérosz szívet melegítő kedvességgel énekelte Schumann "Jó éjszakát" c. darabját, majd a vendég-együttes megismételte népdalb-

lokkját. Szép estét töltöttünk együtt.

Egy jó barátság-nál -kórusok esetében is- nem a méricskélés hasonlítás a lényeg, hanem az összefogás, egymás segítése, egymás értékeinek tisztelete és megbecsülése. Szeretetteljes kontaktus az éneklés által, baráti személyes kontaktus a ZENE által, ami, -mint tudjuk- nem ismer határokat.

Hirdetések

78 éves lakással rendelkező vak férfi megismerkedne gyengénlátó hölgygel házasság céljából.

Válaszokat "Tél" jeligére a szerkesztőségbe kér.

Vásárolnék egy új állapotban lévő Klein-szekrényt, és egy amerikai táblát. Válaszokat "Telefonos" jeligére a szerkesztőségbe kérek.

Eladó egy TESLA márkájú orsós magnó, négy sebességű, sztereo. Cím: Barna Sándor, 1156. Budapest, Páskomliget u. 60. Telefonon érdeklődni lehet naponta 13-19 óra között: 1-645-581

